

לגודל חיבת הקודש אעתיק פה הסכמה ממרן וצללה"ה.
על סה"ק עבודת ישראל

וז"ל ההסכמה, הסכמת כבוד אדמו"ר הרב המאור הגדול החסיד אמתי מופת הדור
הצדיק המפורסם וכו' האב"ד דק"ק ראדאשיץ ופרשעדבורז.

מודעת

זאת לכל אוהבי ורעי, אשר לא מלאני לבי להרים את ידי נגד עם קדושי
ישראל וביותר לחכמים יודעי דעת ומביני מדע, אמנם אשר עיני ראו,
גודל צדקתו ועבודתו של כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב המגיד הקדוש מקאזניץ
נבג"מ וצללה"ה זי"ע לנצח, אשר לא ימוש מלהגות בתורת ה' יומם ולילה הן בנגלה
הן בפנימיות התורה, ומי יוכל להעריך בשבחו אשר לו דומי תהלה, וגודל חריפתו
ובקיאתו, נודע בקצווי ארץ בשער בת רבים, אולם גודל תמימותו אשר לא נח ולא
שקט ממעשיו הקדושים הנסתרים אי אפשר להעלות על הכתב, ובזאת ידעתי כי כל
החפצים בתורת אמת ימצאו בכתבי קודש אשר נשארו, מרפא לנפשם, ועד הנה לא
זכינו להוציא לאור תקוותינו, להאיר פני תבל בחיבורים הקדושים ההם, וכעת העיר
ה' את כבוד ידידינו הרב האב"ד החסיד מו"ה אברהם אלחנן נ"י, בהרב הגאון
המפורסם מו"ה מרדכי דוד נ"י וחתן ידיד נפשינו הרב הגאון הצדיק המפורסם מו"ה
חיים מאיר יחיאל נ"י אב"ד דק"ק קאזניץ ומאגילניצא נכד הרה"מ המחבר הקדוש
וצללה"ה, והתנדב בגופו ובכל מאודו להביא לבית הדפוס החיבור הקדוש הזה ישלם
ה' פעלו וטוב גמולו, וגם ידי תכון עמו, וזרועי תאמצנו, וחלילה להסיג גבולו עכ"פ
סוף ששה שנים מיום כלות הדפוס אי"ה, יום ב' תולדות כ"ד מרחשון תר"ב לפ"ק
ראדאשיץ, הכ"ד המדבר לכבוד התורה הקדושה ולכבוד הרב הגאון תפארת ישראל
אדמו"ר הרב המגיד ה' דק"ק קאזניץ וצללה"ה
נאום הקטן ישכר בער בהריי ז"ל מראדאשיץ אב"ד דק"ק פרשעדבורז.

מנהגיו הקדושים

- (א) ד"ר מתנהג שבכל חג הסוכות צוה להעמיד בתוך סוכתו עוד כסא אחד מיוחד
עבור האושפיזא קדישא :
- (ב) ד"ר מהדר לשמוע בכל יום הברכות של שחר מאיזה נערים או אנשים גדולים
ולענות אמן אחריהם ולבניו ונכדיו הזהיר מאד שיאמרו הברכות בפניו
שיוכל לענות אמן אחריה, וחלק לנכדיו הקטנים בכל יום י' גדולים כסף בעד כל
ברכה וברכה שענו אמן אחריהם (א) :
- (ג) בשבת קודש ה' לבוש בגדי משי לבנים כפי מנהג האר"י ז"ל :

(א) יען ראיתי הרבה מצעלי חורה הנושאים מסוה החסידות על פניהם ומקילין
מאד צעניית "אמן" ואם שמשו ברכות מאחד לא נאה ולא יאה להם לענות אמן אחריהם,
ומענה צפיהם שאינו משוטט לזולת ולשהות כ"כ לשמוע הברכות, ואם הזכיר אותו אחד
גוער עליו ואומר צעם מה מהפך לי ראשי בצרכותיו, אבל אם סיפר אחד עניי, פוליטיק"
או איזה חדשות דעלמא אזי ירכין אוזניו היטב לשמוע ולכל יחסר אפי' מיצה אחת ולא
ארכה עליו השעה כלל, לכן באפי' אני העיר להזכיר גודל נחילות עניית "אמן" ועונשו
תלילה אם לא ענה מדברי חז"ל ומגדולי ישראל הבאים אחריהם זכרם לזכרה הנם שיש
צומנו להכניס על היתר גדולות אבל אנכי ראיתי ב' נימא בה מילתא, גרסין בנמ' שבת
קס' : איך יהושע בן נון כל העונה אמן יפה שמי' רבא מצרך ככל כמו קורעין לו גזר
זינו

(ד) **במוסף** של יום הכפורים הי' דרכו לומר העבודה בנוסח אשכנז המתחיל אמיץ כח, וכן נהגו בניו ובכדיו הצדיקים הקדושים זי"ע, וכן המנהג היום אצל נכדיו הצדיקים שיחי' נצח יופיע קרנם :

דינו שנאמר בפרוע פרעות בישראל בהחנך עם ברכו ה' מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה' ר"ח בר אבא א"ר יוחנן אפי' יש בו שמץ של ע"ז מוחלין לו כתיב הכא בפרוע פרעות וכתוב הכס כי פרוע הוא, אמר ר"ל כל העונה אמן בכל כמו פתחין לו שפרי גן עדן שג' פתחו שערים ויבא גוי לדיק שומר אמונים אל חקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן, מאי אמן א"ר חנינא אל מלך נאמן, והחוס' שם מביא בשם פסיקתא כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים יהא שמ"י רבא מבדך בקול רם מבטלים גזירות קשות, ובמס' גיר אמר ל"י רב לחייא בר"י חטוף וברך כו' למימרא דמבדך עדיף והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המבדך כו' תנאי הוא דתניא אחד המבדך ואחד העונה אמן במשמע אלא שמהדין למבדך תחילה, ובסנהדרין ק"י קטן מאימתי זוכה לעה"ב כו' תנא לה משום ר' מאיר משעה שעונה אמן שנאמר פתחו שערים ויבא גוי לדיק שומר אמונים אל חקרי שומר אמונים אלא שאומר אמן, ובמס' ברכות כ"ז שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין אמן יהא שמ"י רבא מבדך הקב"ה אומר אשרי המלך שמקלסין אותו בצינו כך, ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם וצירושלמי כל המאריך באמן מאריך, לו ימיו ושנותיו, ובזוהר"ק עקב רע"א וז"ל וע"ד אלטריך דר נש לשואה רעותי ברוח דברכאן בגין דיתברכו אבהן וצנין כלא כחדא כו' ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין ומכריז ואמרי בכל אינון רקיעין דא איבו דורוכא דמלכא דשרר פלוגי דא הוא דורוכא בקיומא כדקא יאות ומאן איבו ברכה דאחיבו עלי' אמן דכל ברכה דאחיבו עלי' אמן דא איבו בקיומא כדקא יאות כו' ע"ש ובפ' וילך וז"ל א"ר יהודה וצוי יקלו מאן דלא ידע למוקיר לתארי' ולא אחכוון באמן דתנין גדול העונה אמן יותר מן המבדך והא אוקימנא קמי' דר"ש דאמן משיך ברכאן ממבוע למלכא וממלכא למעריכותא כו' וכד ישראל לתתא משמרין לאחבו אמן לכוונא לבייהו כ"ה דאלטריך כמה פתחין דברכאן פתחין ל"י לעילא כמה טבעין משתכחין בכלהו עלמין כמה חדו בכלא מאי אגר להו לישראל דגרמין הא אגר להו בעלמא דין ובעלמא דאחי, בעלמא דין בשעתא דעאקין להו לישראל ומגלן ללותא קמי' מאריהן קלא מכריז בכלהו עלמין פתחו שערים ויבא גו לדיק שימר אמונים אל חקרי אמונים אלא אמונים פתחו שערים כמה דישראל פתחין להו תרעין דברכאן כך השתא פתחו שערים יתקבל כלותהון מאיכו דעאקין להו האי בעלמא דין, ובעלמא דאה מאי אגריהו דכד יפוק בר גש מהאי עלמא דהוה שומר לאתבא אמן, מאי שומר כלומר נטיר להאי ברכה דאמר יהוה דמבדך ומחכה ל"י לאתבא אמן, כמה דאלטריך, נשמתי סלקא ומכריז קמי' פתחו שערים קמי' כמה דאיבו הוה פתח תרעין כל יומא דהוה שומר אמונים כו' תאנא כל מאן דשמע ברכה מההוא דמבדך ולא אישכוון באמן עלי' נאמר וצוי יקלו כד"א לכס הכהנס צויי שמי מאי עונש' כמה דלא פתח ברכאן לעילא כך לא פתחון ל"י ולא עוד אלא כד גפיק מהאי עלמא מכריז קמי' ואמרי טרוקי גלי' קמי' דפלגיא ולא ליעול ולא תקבלון ל"י וי ל"י וי לנשמתי כו' ותאנא מאן דנחית לאבדון דמקרי תחתית לא סליק לעלמין וההוא אקרי גבר דאשתאי ואחאביד מכלהו עלמין, ותאנא לההוא אחר נחתין להנהי גברי דמצוי לאתבא אמן ועל אמן סגיאין דאבדו מני' דלא חשיב להו דינין ל"י בגהינס ונחתין ל"י בההוא מורא תאנא דלית בה פתחא ואחאביד ולא סליק מני' לעלמין וע"ד כתיב כלה עין וילך כן יורד שאול לא יעלה כו' ואי א"י קדיש שמה דקוב"ה לכוונא באמן כדקא יאות סליק דרגא בדר דרגא לאתערנא מההוא עלמא דאסי דגדי דחרי ולא

(ה) בימים נוראים ושמחת תורה הי' דרכו בקודש לילך עם תחברייא קדישא דלי' לביהמ"ד של קהל להתפלל שם וכן נהג אחריו נכדו אדמו"ר מרן הקדוש ר"ר הילל זצ"ל ואדמו"ר מרן הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל:

ולא פסיק לה"ד אמונים נזר ה' ומשלם על יתר עושה גאון, ובפ' נח בזמנא דישראל אחיבו בקול רם אמן יהש"ר קוב"ה אחמלא רחמים עכ"ל הוזה"ק, ובמדרש רבה תבא וז"ל העובר לפני התיבה לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטירוף ואם הי' יכול לענות שלא תצרך דעתו יענה למה מפני שאין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עוין, א"ר יודן כל מי שעונה אמן בעוה"ז זוכה לענות אמן בעולם הבא עכ"ל, ובילקוט משלי וז"ל בשעה שהכנס יושב ודורש בפני הלבוז ועוין אליו אמן יהש"ר מיד מוחל הקב"ה עונותיהם של ישראל ומתכפרים עונותיהם עכ"ל.

ובספר חסידים רנ"ד וז"ל האומר בלחש ברכות גזול את המקום שהרי לא תמלא שעונה הקהל אמן אלא אם מרים קולו לכך יאמר בקול רם שיצנו הקהל אחריו אמן וכתיב וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם וכשקורין בתורה אותו המצרך על התורה חוטא אם מצרך בלחש שלא יענו ברוך ה' המצורך לעולם ועד ויענו הקהל אחריו אמן עכ"ל (לפי הגרסא המתקנת), ובש"ע האר"י ז"ל וז"ל בענין הברכות ראיתי למורי ז"ל שהוא לא הי' נוהג לסדרם כשהיינו בביהכ"נ אך הי' שומע ממי שמסדרם והי' עונה אחריהם אמן אפי' אם הי' באמצע הזמירות הי' מפסיק כדי לענות אמן ואפי' שהי' מסדרים רבים פ"כ, ובס' סדר הדיוט וז"ל ואח"כ יסדר ברכותיו זו אחר זו מברכת הנותן לשכוי ביגה וכו' וכן תפשט המנהג לאומרים זא"ז בבים הכנסת ולא בביטו כל אחד במקומה שהמקום בביטו אינו כ"כ נקי וטהור לסדר ברכות זו אחר זו, ועוד שאין שם כוונתו כ"כ נקייה כי הוא ערוד משנתו או דמיונות אחרים כמו בבית הכנסת שאינם שכינה ואינא עם קודש עליו, ועוד שמזכר אחרים עמו שיצנו אחריו אמן ומכל אלו הטעמים ראוי לכל בעל נפש לאומרים בבית הכנסת כו' אבל בזמננו זה שיש כמה אנשים שלא הי' אומרים אותן לא בביטם ולא בביהכ"נ ועכשיו ששימעין מפי אחרים ואומרים אותן בעצמן או שומעין ועוין אמן ויולאין י"ח ראוי לאומרן בבית הכנסת עכ"ל, ובס' יש גורליו וז"ל ומאד הוי זהירן וזריון שחשנו אמן כראוי על כל ברכה וברכה כו' עיי"ש באריכות כל דיני עניית אמן ואכמ"ל, ובס' שר"ה הק' וז"ל ראה ראיתי מהסדרים אל דבר ה' כו' ועונים קדושה ואמן ומודים בשבח וטהרה הוא העולה למעלה עד רום מעלה, ופוחח המקור העליון ומקשר את השתלשלות של העולמות כולן, וכן מצויר בספרי המקובלים השואבים מבמ"ח של הוזהר בסוד תיבת אמן ואותיותיו וכחבו כי העליונים והתחתונים בכלל תליון במלת אמן והוא עיקר ושורש ויסוד מוסד לכל העולמות כולן ומי שמכוין לכל ברכה וברכה היואלת מפי המצרך ועונה אמן בכוונה וכדינו גורם למעלה קדושה הרבה מאד ושפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פוחח המקור העליון מקור מים חיים כמו שפוחח המעיין להשקות לכל הבריכות השקאה וכי' עיי"ש עוד כוונת אמן, ובס' אור צדיקים מהמקובל מהר"ם פאפירש זצ"ל וז"ל כוונת אמן אגב דאפי' לידן אכתוב ב' כוונות שמלאחי בספרי מקובלים והם אלו א' אמן בגימ' ל"א שם הוי"ה ואדניי ג"כ גימטריא ל"א ויכוין באמירת אמן לשלב השני שמות האלו כזה, יאהדונה"י יחוד ת"ת ומלכות כי שם הוי"ה ת"ת ושם אדניי מלכות, לייחדם ולזווגם יחד, כי כל כוונתנו בתפלתנו ובלימוד התורה הכל כדי לייחד ת"ת ומלכות, ועי' ג"ל לפרש מחז"ל גדול הטיבה אמן יותר מן המצרך כי המצרך מזכיר שם אחד והעונה אמן בכוונה הג"ל הוא מייחד ב' שמות ככ"ל, כוונה ב' כו' לר"ך האיש תשובה גדולה על שלא ענה אמן אפילו פ"א, כששומע מן המצרך איזה ברכה על איזה

(ו) **אחר** תפלת ערבית של שבת לא אמרו ברכו בבית מדרשו, וכן המנהג היום שא"א ברכו אחר התפלה של ליל ש"ק:

פרי או על איזה מלה ומכש"כ אחר תפלת הש"ץ בצהרי"כ פשיטא שלריך לעשות חסובה גדולה, וק"ו בנו של ק"ו כשלא ענה איש"ר כנ"ל, עו"ש הרב האר"י ז"ל ה"י אומר כל הברכות צדיקו משנתחייב זה כו' וכשה"י שומע מהמסדרין צדיק הכנסת אפי' ה"י מלה ה"י עונה אמן אחריהם ואפי' בחלמט הזמירות ה"י מפסיק ושותק ועונה אמן עכ"ל, ובס' עבודת הקודש וז"ל יזהר מאד להיות אומץ קשובות לחזרת הש"ץ בעמידה כדי שיענה קדושה ואמנים כחקן כו' בעלותו לס"ה יברך ברכות הסורה המיבנות כחקן ובקול רם כדי שיענו הקהל אמן כו' עכ"ל, ובס' דרך משה וז"ל וסוד "אמן" שאחז"ל גדול העונה אמן יותר מן המברך הוא זה כי אמן בגימ' ל"א כמו צ' השמות כו' (כבר דברנו מזה) אבל מה יעשו המוני עם שאין להם לב להבין כנ"ל ע"כ אפשר להם בנגלה שהם ג"כ יכולים להבין, ופי' לפי פשוטו אמן היינו האמנת דברים שיאמנו דבריו ויקיים הברכה ע"כ כל איש מישראל ששומע הברכה מישראל מחייב לענות אמן אפי' שומע מאשה או מקטן ואם שומע ואינו עונה חייב מיתה וס"י "אמן" נוטריקון 'אני מוסר' נפשי שכל אי מישראל מחייב למסור נפשו על עניינת אמן, וכל איש מישראל מחייב לומר הברכות בקול רם כדי שישמעו בני הבית או שאר העומדים אלו ויכולים לענות אמן שמלת אמן עדות הוא על הברכה שהוא אמת, ואם יאמר בלחש הוא כמו שמעלים להעיד על הדבר כו' עיי"ש שמציא המעשה הנוראה מה שאירע בזמן הגה"ק ר' בדרדבי יפה ז"ל בעל הלבושים באריות ואכמ"ל, וסיים שם וז"ל ע"כ הירא והחזר על דבר ה' יקרא מעשה זאת פעם אח' בחודש להודיע לכל צ"ב העונש הגדול למי שאינו עונה אמן אפי' על ברכה החיטוק שלו כו' ע"כ אחי ורעי לא יחא האמן הזה קל בעיניכם ואין האדם נקרא לדיק אלא אם קיים בכל יום ל' אמנים וד' קדושות י' קדישים ק' ברכות ר"ם של 'ליריק כו' ע"כ אני מורה לכם דרך ישרה שיצור לו כל אדם אם יאחר לבא לביהכ"צ עד אחר הברכות יאמר לבנו הקטן או לחבירו שלא התפלל עדיין שיאמר כל הברכות בקול רם שיענה עליהם אמן כו' עיי"ש, ובס' דרך אמונה ומעשה רב בשם הרה"ק ר"ר מיכל זצ"ל מזלצטשוב וז"ל יזהר לענות אמן על כל ברכה שישמע כי אם לאו מגדיל אחר מלמעלה, ובס' בית אהרן בראשית בשם רבינו הק' ר' שלמה מקארלין זצ"ל כי מה שאמרו פוחזין לו שיערי גן עדן פי' פתח של חסובה חסובה נקרא שער גן עדן עכ"ל, ובס' ראשית חבמה וז"ל יכוין לענות אמן על כל ברכה וברכה ויהי' אומץ למה שש"ץ מוסיף מפיו ויתן עיניו למטה ולבן למעלה כמו בחפלתו בלחש ממש וכו' וכן מוכח ג"כ בזהר פ' וילך כו' ועוד האריכו שם בעונשו והחכם עיניו בראשו ויעריך אם עסק הסורה בשעת התפלה גדול אם עניינת אמן וכלי ספק כי אינם סוג אחד בתפלה כי דבר בעתו מה טוב וכל שש"ץ כיוון ר"י ואמר אשרי מי שעמלו בחורה ועושה נחת רוח ליוצרו שיהי' עמלו בחורה נחת רוח ליוצרו לאפוקי אם עוסק בחורה בשעה שאין חפץ להקב"ה בחורמו בצחינות האמירות או ודאי אין נחת רוח להקב"ה בחורמו מוטב לו שלא יעסוק בחורה וכמו שלריך לזהר בכל חזרת ש"ץ שלא לדבר כן לריך לזהר בלילי שבת כשש"ץ חוזר ויכלו כו' עיי"ש, ובש"ע הרב סי' מ"ו וז"ל עכשיו מפני שאין הידים נקיות וגם מפני ע"ה שאינם יודעים אותן נהגו לחדרן בצהרי"כ והם עונין אחריהם אמן ויולאין ידי חובתן שברכות אלו אינן דומין לברכות המלות שלריך לברך עובר לעשייתן לפי שמברך אקצ"ו לעשות אבל ברכות הללו שהן שבת והודאה יכול לברך אותן גם אחר כך ובס"י קצ"ד סעיף ו' וז"ל כשש"ץ חוזר התפלה יש לכל הקהל לשחוק ולטין לברכות שמברך הש"ץ ולענות אמן כו' ויש לגעור באנשים שלומדים צעת חזרת הש"ץ

(ז) **הסבא** קדישא הי' מתנהג שבכל ליל שבת קודש הי' ער ולא ישן ואמר בזה"ל
אם כל העולם ישנים מי יהי' ער לכן מוכרח אנכי להיות ער :

(ח) **בבלי** ש"ק הי' מסדר י"ב חלות על שלחנו הטהור כפי מנהג האר"י ז"ל :

(ט) **בבית"ל** של מרן סבא קדישא מראדאשיץ הנהיג מרן שלא יעלו הכהנים
לדוכן ביו"ט שחל להיות בשבת (חוץ מיו"כ שחל בשבת) עולים, וכן

הנהיגו אחריו בניו הרה"ק מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל, ונכדו הרה"ק ר' יעקב דוד
זצ"ל, והרה"ק מרן ר' הילל זצ"ל, והרה"ק מרן ר' אליעזר דוד זצ"ל, ובודאי קבל
כן מרבותיו שכן גם המנהג בקאזניץ מהמגיד הקדוש זצ"ל בעמ"ס עבודת ישראל א :

או אומרים תחנונים ואפי' אם מכוונים לסוף הצרכה לענות אמן כראוי שלא תהי' אמן
יתומה כמו שיחבאר שאלם הלומודים יפנו ללמודם עמי הארץ ילמדו מהן שלא להאזין לש"ץ
ועסקו בשיתחבא בטילה ונמלאו מחטאים את הרבים, עו"ש ואחר כל צרכה וצרכה יענה
אמן בין אותם שיאלו ידי תפלה בין אותם שלא יאלו ידי תפלה והכונה שיכוין בלבם אמת
היא הצרכה שצריך המצדק ואני מאמין בזה, כי אמן הוא לשון האמנה דברים ואמן שאחר
שאלות ובקשות כגון אמן שבקדים וכיוצא בו יכוין על העמיד שיאמנו דבריו ובקשותיו של
זה כו' וילמד אדם כגון הקטנים ויחנכם לענות אמן, ומיד שהתנוק עונה אמן יש לו חלק
לעוה"ב וצריך שיחנכם לעמוד באימה וצירא כו' עכ"ל, ובס' ורי העמודים וז"ל וכל העם
ישמעו וייראו ולא יידון עוד ויתנו במתג ורסן עדיו לבלום את פיהם לדבר דבר של חול
(בשעת התפלה או קריאת התורה) גם בזה רגיל אני למחות לאותן האנשים המתפללים
תחנונות ובקשות בעת שהש"ץ חוזר ומתפלל תפלה י"ח כי בודאי מה שבקשו לא ניתן
להם ומה שבידס נטלה מהם, ר"ל כי המוסכם בכל הפוסקים כשש"ץ חוזר ומתפלל י"ח
יש להקל לשמוק ולענות אמן ולכוון לצרכות שמצדק החזן ומי שאינו נזהר בזה מה שבידו
נטלה הימנו ומה שביקש בשאר תחנונות לא ניתן לו, כי בזה זה ואיבר את זה עכ"ל.

(א) וברן אדמו"ר הרב הגה"ל מ' חיים א"שר שליט"א, נתן טעם לישב המנחה הל'
(שהוא נגד רוב הפוסקים וצראשם הט"ז והיעב"ץ שחלקו ואמרו שאין שום חילוק בין חל
בחול בין בשבת) עפ"י דברי הוזה"ק פרשת חמור מובא שם דשבת דהוא הלולא דמלכא
אחטער בהוא עטרא דעונג והי"ד וקראת לשבת עונג מאי דלא אשתכח הכי
בשאר יומין עכ"ל מפורש למנות עונג רק בשבת ולא ביו"ט וכן ג' סעודות רק בשבת כמש"כ
שם דשבת דהוא הלולא דמלכא בנין יקרא דמלכא בעי תלת סעודתאן, ובזוה"ק יתרו
ובסעודתא אלן אשתמודעין דאינון בני מלכא דאינון בני מהימנותא ומשום דכל מהימנותא
אשתכח בשבתא יתבין ל' לב"נ כשמתא אחרא יעו"ש דג' סעודות ונשמה יתירה רק בשבת
ולא ביו"ט, והט"ז דג' סעודות משום מלות עונג ועונג משום הנשמה יתירה, כמו שא"א
ואתענג ביתר נשמתו אשר נחת בי וכן מפורש בס' חולעת יעקב, וביו"ט שאין נשמה יתירה
כמש"כ חס' והר"ש בבילה דף ל"ג שמה"ט אין מרחיק בשמים צמיו"ט, ומה"ט לרעת
הר"ש אין חיוב ג' סעודות ביו"ט ואף שהרמב"ם פ' ל' מהלכות שבת פסק ביו"ט ג"כ
מחויב בג' סעודות מטעם דס"ל דגם עונג שייך ביו"ט מדרבנן כמש"כ בפ"ו מהלכות יו"ט,
אבל אין דס"ל דאין אוכלים ג"ס רק בשבת גם עונג אין ביו"ט, וכן מפורש בזוה"ק בעי
להתענג בהאי יומא ולמיכל תלת סעודתא, וכן מפורש בלל"ח בילה ליה דיו"ט אינו מזוה
על עונג רק על שמחה וכן מוכח פשטות הש"ס פסחים ס"ח רכל מודים בשבת דבעינן
לכס דכתיב וקראת לשבת עונג מוכח שעונג מחויב מדברי קבלה רק בשבת ולא ביו"ט,
ומפורש בש"ס ר"ה ל"א אין הכהנים רשאים לעלות בצמדליהן לדוכן, וכיון שכתב הב"ח
בשם היראים וכן פסק הרמ"א בס"י ש"א שאין לילך יתף בשבת משום דכתיב אפר לא

שיחותיו המתוקים

כתב לי ידינ' הרה"ג ר' שמחה שליט"א אבר"ק קלימנטוב וז"ל אגב בזכרתי שיחת חולין "מהאי סבא קדישא זי"ע" שהיא מוסר השכל, בזקנותו אמר שבילדותו ובנערותו הי' רגיל לשמות מי דבש חזק וחרף, ואהבו מאד, כי טבעו לחהם כל הגוף

נכמה כף רגלה הנג על הארץ מהתענג, שהילוך יתף הוא ציטול עונג וכיון שכ"ז שלא קרא לכהנים לעלות אינם עוזרים בעשה ולכן אין עליהם חיוב לעבור על מ"ע דעינג צו"ט שחל בשבת כיון שאינו צעידנא דמקיים עשה דברכת כהנים שהוא חל רק אחר שקראו להם אבל צו"ט שמלווה רק על שמחה ולא על עונג שפיר מחויבין לעלות לדוכן אם חל בחול *).

אב"י צו"ט כ שחל בשבת שאסור בנעילת הסנדל אז החיוב לעלות לדוכן אף בחל בשבת לכל הדעות כמ"ס הרב בעל התניא ואף שלפי מה שכתב ההפלאה בחרובות דף ב"ד שפסוק שכתו שמואל על הכהנים לבדך כמו כן מלוה על הישראלים להחזיר וא"כ הוי ברכת כהנים מלוה דרבים א"כ כמו שמפורש בתוס' ביצה ה' שמוחר לכהנים לעבור על עשה דע"י השלם משום עבודה דקרובן מוסף דהוי עשה דרבים דהחיוב על כל ישראל א"כ מותר לכהנים לעבור על עשה דעונג מדברי קבלה בשביל עשה דרבים דברכת כהנים ואף דלא הוי צעידנא מדהחיוב על כל ישראל א"ל בעידנא, אבל אין כן הלכה כי מפורש ברישב"א סוכה ל"ה שהכהנים דוקא מחויבים לבדך ולא ישראלים ולא הוי עשה דרבים ומש"ה אין לכהנים לבטל מקורם מ"ע דעונג מדברי קבלה קודם שנתחייבו בעשה דברכת כהנים דכחיד אומר להם ומתרגמין כד תימרון להן.

ועוד אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א הג"ל טעם נכון על מנהג זקנו הסבא קדישא גרסין בגמ' דר"ע ס"ל ואני אברכס לישראל והקשה המהרש"א למה לריך ברכת כהנים כיון שהשי"ת בעלמו מוכרך לישראל, ואמר אדמו"ר שליט"א ע"ז שטיקר ברכת כהנים שהמלוה עליהם לבדך עמו באהבה הוא לעורר רחמים על ישראל מלמטה, וע"י התערוחא דלחמא אחער רחמים לעילא, וזה הפי' ושמו את שמי היינו שיניחו ויעוררו את מדת "רחום" שהוא שם משניות הקדושים (כמו שנפסק בש"ע חו"מ סי' כ"ז שהמקלל ברחום הוי מקלל חבירו בשם) על בני ישראל ואז אני אברכס בעלמי וכ"ז כשלא חל בשבת אבל בשבת שאמר ר' מאיר (שבת י"ב) שבשבת א"ל ליעוק ברחמים על החולה שיכולה היא שתרם שבזכות שבת יתעורר רחמים ומה"ט א"ל ברכת כהנים לעורר רחמים שהשבת פועל זאת כמו בשופר שמ"ע להקוט שוכר לעורר רחמים על ישראל, שפי' השופר יושב על כסא רחמים, ובחל בשבת שהשבת גופא מעורר רחמים א"ל לשופר כמס"כ בס' שעמי המצוות דהרדב"ז ק"ב, כ"כ א"ל לעורר רחמים בשבת בברכת כרנים, ומה"ט המנהג שביד"ש שח"י בשבת אין אומרים שלוש עשרה מדות בשעת פתיחת הארון שהיא לעורר רחמים, שבשבת השבת גופא מעורר רחמים אמנם צו"ט כ שחל בשבת שאומרים בו שלוש עשרה מדות, עולין בו הכהנים לדוכן ג"כ, וה"ט כיון שכל נפשות ישראל הם באלות יום בשכנה הוי כמו חולה המסיכן ציומו בשבת שלועקים עבדו אפי' בשבת כמו שפסק בש"ע סי' רפ"ח

(*) ואפי' נימא מדמחויב צו"ט קידוש במקום סעודה מחויב בעונג ז"א שהיא רק מר"ם שהרי הקידוש צו"ט ע"כ דרבנן כמ"ס המג"א מפני כבוד צו"ט ולא מדברי קבלה ולהכי מותר לעבור על עשה דרבנן כדי לקיים עשה דאורייתא אפי' אינו בעידנא.

נפלאות שיחותיו המתוקים הסבא קרישא נה

מפני חזקו וחריפתו, אבל לחיך לא ינעם משקה החריפה רק יען שמחמם את הגוף
אחר שתייתו, אבל בזקנותו התחיל לשותות מי דבש מתוק, שבשעת שתי' מאד מתוק
לחיך אף כי אח"כ לא הרגיש שום פעולה, וזה מפני כי כבר הכין לו הדרך לילך
לבית אביו, ויודע שישאלהו שיתן דו"ח, ומדוע חטא ועשה מעשים למרות רצון הבורא,
וישוב כי לא חשב את הנילוד ומה יהי' אח"כ רק את ההיה ובשעת מעשה מה שטוב
ופתוק לחיך זאת בחר לו, וישאלוהו, האם שתה מי דבש חזק אשר ג"כ בשעת שתי'
איננו ערב לחיך, רק הפעולה לאח"כ, ואעפ"כ שתהו, וישוב כי באמת לא שתה, רק
המתוק ולא החזק, ודפחית, ועיי' יתנצל א"ע בב"ד של מעלה על כל חטאיו :

שמעתי מש"ב הרה"צ ר' יצחק שליט"א (אדמו"ר מפיעטרקוב) שפ"א בעת שהסבא
קרישא מראדאשיץ הי' בקאזניץ אצל המגיד הק' זי"ע בימי הפורים
התחפש עצמו ולקח בידו גרון (האק) והלך לבית המגיד הק', וחטב עם הגרון על קש
א' זמן רב עד שנתמלא זיעה מרוב עבודה, וישאלהו המגיד הק' עיי' למה תעבוד

רפ"ח, ומחמה שלריך רחמים מרובים צוה"כ לרפאות הנפשות שהם מסוכנים בזמן לזאת
מעוררים רחמים אף בהל בשבת בשלוש עשרה מדות, וגם הכהנים מעוררים רחמים
בנשיאות כפים וסגולה השבת פועל לכל הדברים שהכהנים מעוררים רחמים עליהם יברך
במזון, בזכות שבת וזכים לעשירות דכתיב ברכה ה' היא תעשיר ברכה ד' היא שבת
דכתיב ויברך את יוס השביעי, וכן במה' שבת קי"ט, שצחול זוכין לעשירות בזכות שבת,
וישמך מן המזיקים, בשבת א"א שומר עמו ישראל לעד, ש"ל שמירה מן המזיקים שהשבת
שומר כמ"כ הטור סי' רמ"ז, יאר ד' פניו צמד"ר ויברך אלקים ברכו בלור פניו שאינו
דומה לור פנים של שבת ללור פנים של שאר ימים בזה חלוק שבת מיו"ט (יעו"ש בסמ"ג
סיף הלכות שבת) וכותן קן, ישא ד' פניו אליך שימחול עונות, כל המשמר שבת אפי' עובר
עיי' כדור אנוש מוחלין לו כל עונותיו והשבת פועל נשיאות פנים לישראל וכן קין נחקבל
תשובתו בזכות שבת ומה"ט כשילא קין ופגע בו אדה"ר אמר לו עשיתי תשובה התחיל
לומר מזמור סיר ליום השבת שהשבת הי' גורם שיהקבל תשובתו, ואדמו"ר הנ"ל פירש
הטעם עיי' שטיקל תשובה היא חרטה על העבר והבטחה על להבא שלא יחטא עוד
ומי שהוא שקרן אין מאמינים לו, וזה דכתיב אשרי איש לא יחשוב ד' לו עון ואין ברוחו רמי'
ואיתא בזה"ק ובמדרש אימתי לא יחשוב ד' לו עון בזמן שאין ברוחו רמי' היינו שלא
הוחזק כפרן, ובמדרש נלצים ישא ד' פניו אליך אליך ולא לעכו"ם ופסק הרמב"ם שרק
לישראל מועיל תשובה וה"ט דכתיב שארית ישראל לא ידברו כזב, וזה פי' ועובר על פשע
לשארית נחלתו היינו לזה השארית שלא ידברו כזב, ואלל עכו"ם כתיב אשר פיהם דיבר
שוא, אמנם אם עושה תשובה בשבת אף מי שהוחזק לכפרן כגון ע"ה שצחול אין מאמינים
לו אם הפריש תרומות ומעשרות, ובשבת חנן בדמאי פ"ו שאלו ואוכל על פיו שתימה שבת
עליו ולא יסקר, ולפיכך אפי' לשקרן שאם עושה תשובה בחול הבי"ד של מעלה אין מאמינים
לו, כשעושה בשבת מאמינים לו שלא יחטא ומקבלים תשובתו, וכאשר ילא קין מלפני ד'
פגע בו אדם הראשון וא"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי הי' תמי' לאדה"ר איך האמינו לו
אחרי שסקר לפני המקום ואמר השומר אחי אנכי ונפל בדעתו שזאת גרם לו השבת מחמה
שעשה תשובה בשבת ומחמה אימת שבת מאמינים לו שלא יסקר, וכ"כ בצרור המור
כתיב ושמו ברוי את השבת לעשות את השבת אומיות תשיבה לעשות תשובה בשבת, וכן
ויסס ק' שלום בשבת אומרים הפורס סוכה שלם, ושמו ברוי את השבת עיי' שמירה
שבת זוכין לשלום וא"ל לברכה כהנים עכ"ל של אדמו"ר שליט"א.

עבודה קשה כזו, וענה הסבא קדישא וא"ל חפצתי לשבר ולבטל "השקר" שבעולם (כי גרון בל' פוליש היא "שיקרא") אבל אין ביכולתי א):

א) אנב דאירי בעיני "שקר" אביא פה חיוה עינים מדברי חז"ל ומסה"ק גורל ענו והרחקו עד היכן לריך להרחיק, גרסי' בסנהדרין א"ר אלעזר כל המחליף בדבורו כאלו עובד ע"ז כו' ובשבת קי"ט אמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה בעלי חמנה כו', ובס' הרדים חז"ל ואפי' במלי דעלמא דלית צי' דררא דמומנא לריך לדבר אחת שני מדבר שקר תרחק עכ"ל.

כתב בספר חסידים וז"ל הן דקד יהי' לכם אפי' הן שלך ולאו שלך יהי' דקד ומיין שאף רמיוזם שלך יהי' דקד שנאמר קודן בעיניו מולל צרגליו מורה באצבעותיו וכתיב שלח אלבע ודבר און ואף נענוט שלך צראש יהי' אחת כשאדם רואה לומר הן כופף ראשו וכשרואה לומר לאו מנענע ראשו ללדין ואף האיברים כלם יהי' אחסיים שני מישרים אהבוק עכ"ל.

כתב צם' חומר דבורה, המדבר אחת בכל עניניו מאריך ימים ע"ש באורך, ובס' מדרש פנחס סי' כ"ג כ"ד כ"ו מביא חיוה עינים מעיני שקר וז"ל שקר לריך להיות חמור כמו עריות וכשיהי' שקר חמור כמו עריות יבא משיח, וביאר הוא ג"י ע"פ דאיתא במדב"א ואמר שוראי פנס של עריות למעלה משקר אבל הטעם לדברי הרב ע"פ חנוד"א העושה עולמו לכחש ולשקר מוסרין לו מלאך שמכחש ומשקר ר"ל שאומר לו על מלות עבירות ועל עבירות מלות ואיך יוכל לעשות תשובה כו', ופ"א סיפר בשם הבעש"ט שאמר להגלוים אליו צוה"ל קינדער איר דארפט מיין ניט גאר איר זאלט זיך זייער היטען פין ליגינט וועט אויס איין זיין לייט כו', עו"ש עיקר חוכמת מוסר שלו הי' בעולם שירא ללאת ממדות רעות ואמר שהתחלתן של מדות הן גיאות ושקר והתחלתן דהתחלתן הוא שקר, ואמר שרגיל ללוות לאותן שמתקרבין אליו בתחילת קרבתן על שני דברים אחד להסמיר בלמוד ושלא לדבר שקר ואם תליתו ותקיימו צ' דברים אלו אח"כ אומר לכם מכאן ואילך, ואמר דאם לא ילא משקר לא ידע באיזה מעמד הוא עומד כי יכול להיות שיסבור שדבר זה שהוא עושה הוא עבודה השם אבל באמת הוא בהיפך כדאיתא במדב"א העושה עולמו לכחש וכנ"ל, לכן התחלת עבודה שיראו ללאת ממדה של שקר ואח"כ יהי' לו בנקל ללאת משאר מדות רעות, הי' רגיל תמיד להוכיח את העולם שלא ידברו שקר אפי' קטני קטנים הי' מזהירן שלא יאמרו שקר, והי' מסביר להם הדבר לפי דעתם והי' מחמיר מאד בעיניהם הדבר זה, והי' מרגיל אותם לומר צפיהם שאסור לדבר שקר כו', עו"ש הי' מרגיל צפומי' צוה"ל דא נשמה זאל אויס גיין, איין קיין ליגינט זאל פין דעם מויל נישט ארום גיין, והי' מזכיר הרבה פעמים מה שצ' צם' אלפא ביחא שאומרים העולם שהוא מר' מיכל זל"ל אות א' אחת שלא יוליא מפיו שום שקר וע"ז לריך לחסור נפשו כדי לדבק בקדושה דמלכא, עו"ש בשם הרה"ק ר"ר זושא זללה"ה, מדבר שקר תרחק פי' כשאדם אומר דיבור א' של שקר מיד אחת תרחק א"ע מהשיח, עו"ש העושה עולמו לדבר אחת מוסרין לו מלאך שמדבר אחת והעושה עולמו לכחש ולשקר מוסרין לו מלאך שמכחש ומשקר, העושה עולמו עד מיט זיך לדבר אחת דווקא והי' מקפיד על מי שמחזיק א"ע שכבר הוא מדבר אחת כו' והבן, ועפ"י הי' מתרץ מ"ש הרז"ל עיקר העבודה שלא להטעות א"ע והקשה מ"ו זללה"ה בשלמא אם אני מטעה אחרים שייך למימר שלא אטעה אוהם כיון שאני יודע האמת, אבל כשאני מטעה א"ע איך אפשר ללאת מן הטעות, ומירץ ע"ד חנוד"א הג"ל שקיבל את עמנו לדבר אחת ואז מוסרין לו מלאך שמדבר אחת, וועט מען זיך ניט נאריין, עו"ש מי שרגיל בשקר קשה לו לעשות תשובה כי שקר פוגם באימא שהוא צינה שהיא תשובה עכ"ל

שמעתי משיב הרה"צ ר' יעקב שליט"א מפיעטריקוב, ששמע מחותנו אדמו"ר הרה"צ ר' מאיר מנחם זצ"ל מראדאשיץ בעת החתונה הגדולה באוסטילא

עכ"ל של סי' מדרש פנחם מהר"ק ומר"ר פנחם מקאריץ וז"ל, וכח צם אמרי צדיקים צם הרב צר שצ, למח כח"ב "מדבר סקר מרחק" ולא כח"ב לא מדרב סקר ומירץ כי העולם מלא "סקר" כמשרז"ל לז"א "מרחק" עכ"ל, ובס' לב דוד מהנה"ק חיד"א ז"ל, כח צם הרב המקובל עיר וקדיש מהר"ו ז"ל, המדבר סקרים כופר צאל אחת ומורה צאל אחר שהוא סקר, ובס' ילקוט חרש וז"ל אותיות אחת צשמי רגלים סקר צרגל אחר כל העושה אחת מתקיים ושקר אינו מתקיים, אותיות של אחת מרוחקים זה מזה ושל סקר מקורבין זה לזה, כי אחת קשה ושקר עומד אחרי האוזן כדמנח דבי ר' ישמעאל צא לטמא פוחטין לו צא לטמא מסייעין אותו

ובס' קדרשת דרי צראשים וז"ל צמדש צשעת צריאת העולם אחת אמר אל יברא, מה עשה הקצ"ה השליך אחת ארצה שנאמר אחת מארץ תלמח, הכלל כי האדם שהוא סקרן אינו יכול לעסוק אפי' בזה העולם צעסקי העוה"ז כי מי שהוא סקרן אינו רואים לעסוק עמו אפי' צמח ימתן ולדבר עמו, וצאמח צשאר מלות אפי' כשאדם אינו מקיימם ח"ו, אעפ"כ יכול לעסוק צעסקי זה העולם וצאמח למח כן צבלאו אחת אינו יכול לעסוק אפי' צעסקי העוה"ז ולא כן צשאר המלות, הכלל כי האמת הוא מדרגה גדולה ואינה צאה צניקל, ואם הי' צאפשרי לעולם להחקיים צלא האמת לא הי' האדם מעורר עלמו צבא אל האמת ולא הי' עושה שום דבר צבא אל מדרגת האמת ולזה עשה השי"ת צבלא האמת לא יכול להחקיים אפי' צעסקי העוה"ז צכרי עטל ידו יעורר עלמו צבא אל האמת צעבורת הצוית"ש וזהו השליך אחת ארצה שנס צאריזות לא יתקיים צלא אחת עכ"ל.

ובס' לקושים חדשים וז"ל צם הר"ק ר' שבתחא ביגם ז"ל מפרשים, שלא מצינו צכל המורה כולה שנעשה הרחקה רק תכמים הוהירו לעשות הרחקה, אכל צסקר אמה המורה צעלמה לעשות הרחקה מזה צשמע מדבר סקר הוא עבירה גדולה

ובס' אמת ריעקב וז"ל ונפרט הדיבור שהוא סקר כאשר צעוה"ר נעשה כהיתר צדורינו הדיבור הכוז והגניבת דעת *) ומשיצין שהוא דבר קל שיוכלו להועיל לעלמן בגניבת הדעת, ודיבור הכוז כמו שאמר החכם השקר קל משובין, על כן נושאיו משובין, וצאמח גורמים רעה וצווי לעלמם כמו שאמר החכם אל תאמר צמה שלא מדע ארע, כן תחשד צמה שתדע וכו' של סקרן שיחצדה ויחזו, כי אם יבא אחר ומעט מן האמת צפיו ידחה סקריו הרבים כמו צמעט מן האור דוחה הרבה מן החושך כו', עו"ש ועוד רעה חולה שנחצרה צבני עמינו צעוה"ר שיש אנשים צודים מלצבם דברים נאים לשמוע כדי שיהי' להם מה להפר צשצתם עם הצריות, ויחצבו חכמים ויודעים הרבה, ויטו הצריות אונם אליהם, ויש מיהפכו דברים אמיתיים רק שיערבו צהם סקרים כדי ליפות הענין המסופר וכ' הר"י ערמאה [הוא החכם צעל עקדה ז"ל] האנשים האלה הם מקניטים הצורא ית' וידמו כמי שנותן לו המלך לבוש מלכות וילבישו לחמורו, כי השי"ת נתן הדיבור לאדם לקשט ולפאר צו הנפש השכלי צדברי תורה ויראה וכו', יהוא יקחלו לקשט צו ולפאר, עו"ש צם סי' מעמי המצות וז"ל שלא לכחש שני לא תכחשו ושלא ישבע על הכחשה שני לא תסקרו איש בעמיתו, טעם מלות אלו לפי שהמכחיש והנשבע לשקר לא מצינו אל חי הוא, כי בני ישראל לא ידברו כוז, ואם כחש סופו לשבע והוא כופר שהוא אומר היוצר כל אינו רואה ח"ו ועבירה גוררת עבירה צחוקה כו' ודבר מנוסה הוא שהאומר אחת כו' לעולם

(*) בענין גניבת דעת עיין צמס' חולין צפ' גיד הנשה צאריכות

אשר היו שם ע"ב צדיקים מלובשים בגדי משי לבנים ה' הסבא קדישא ז"ע ממושיט המאכלים להאורחים החשובים הללו כדרכו בקודש להדר על שימוש ת"ח, ואירע לו אונס בעת שהושיט מאכל לצדיק א' שנשפך מעט רוטב על מלבוש לבן של א' מהם, וכעס עליו וגער בו על שלכלך את מלבושו. אחר הכעס וגערה עלה הסבא קדישא על הספסל ותירץ א"ע ואמר בזה"ל אינני יודע מדוע חרה עלי כ"כ כי אינני אשם בדבר בשביל שהי' לי "קשיא" על "הוואסע יוביצע" שלו א) הוצרכתי לשפוך אותה עם רוטב ודפחתי, והוטב דבריו באוני כל השומעים שרמז בדרך אגב על הבגד לבן שלו שאינו ראוי לזה.

כתב לי ש"ב ר' נתן דוד באראן נ"י פ"א באה אשה אחת שהיתה נחוצה לישועה לפניי אאזה"ק הרבי ר' ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ, ואמרה כדרך האנשים השי"ת מקודם ואח"כ הרבי, וגער עלי אא"ז הרבי מראדאשיץ ז"ע, בזה"ל שוית, השי"ת מקודם, השי"ת באמצע, והשי"ת בסוף.

שמעתי מהרה"צ ר' יעקב שליט"א מפיעטרכוב ששמע מאביו הגאון ר' ישראל הורוויץ ז"ל אבד"ק ווייסליץ, שהרה"צ ר' לייזער ז"ל מנישטאדט (אבי הרה"ק ר' חיים שמואל מחענטשין ז"ל) תלמיד הסבא קדישא מראדאשיץ הי' דרכו לכוון תנועותיו בקידוש ליל ש"ק מכיוון ממש כמו רבו הק' מראדאשיץ ומי ששמע הקידוש ממנו מרחוק ולא ראה אותו נדמה לו ששמע הקידוש מהרבי מראדאשיץ בעצמו, פ"א בהיותו בראדאשיץ קראו הסבא קדישא ואמר אליו שמעתי עליכם שתעשו ותכוונו "הקידוש שלי" בהניגון ובהתנועות כמו אני, חפצתי ג"כ לשמוע הקידוש מכם, והשיב למרן אם לא ירע לכ"ק אעשה, ואמר הסבא קדישא אליו, תוכל לעשות כאשר צויתי לך בלי שום חשש, וכן עשה וקידש על כוס יין וכיוון התנועות עם הניגון של

לעולם מרוית, ומי שאומר השקר לעולם מפסיד, כי אין לו רגלים והעולם מחקיים על האמת, עו"ש וירגיל אדם אינו שלא לדבר דברי שקר אפי' בדברי הבאי, ויחשוב כי המדבר שקר כאילו נזכר בעיקר, כי חוסמו של הקב"ה אמת וגם התורה נקרא אמת, ואם יחקרוך בני אדם דברים אשר לא חרלה להגיד תאמר לו מיד איני רוצה להגיד לך, טרם אשר תשקר להגיד ע"כ.

בתב בספר תפארת שלמה על הפ' מדבר שקר תרחק וז"ל הג"ל כי זה מוסב על אותן האנשים הדורשים ומוכיחים את העם בדברי תורה ואגדה וכוונתם על מחנה יד וחסידיהם כסף וז"ל מדבר שקר תרחק וגו' כי אף אם עני הוא ונלמד לבריות בכ"ז לא נכון לכוון בתורתו ולימודו על זאת ליהנות מבני אדם כמ"ש חכ"ל ולא קרדוס לחפור בה, ר"ל אף אם איננו כי רבים ושלמים כל פרנסתם הוא רק ע"י אחרים מן הנזכר, אך עכ"ז לא נכון לבא בקודם ובורע הנטוי על חבירו לתת לו מחנה יד בלתי אשר ידבנו לבו מטמנו ולא לכוון כל הימים להתרועע בראי כסף כו' עכ"ל.

א) בעין זה כתב צ"ח ספרן של צדיקים פעם ישב הרה"ק ר' אשר הגדול ז"ל מסטאלין בשלחנו העהור וישבו גם אנשים עם ספאדקים ומלוכסים, בגדי לבן ואמר הרב הקדוש סבן אין ניתן לעבדך, היינו שלא ניתן להם בינה ולבנים אומר לנו עשו, ועושים בגדי לבן ובס' עשר אורות וז"ל שמעתי ממור"ר ר' יאקיל מטשעביץ כי פ"א בא לפני המגיד מקאזניץ אדם שהתענה משבת לשבת ושק על בשרו, אמר לו המגיד, גם לאדם כמותך בא ה"ה"ר אין גארט אייך אין זאק אריין, טוב יותר מי שאומר שמתענה משבת לשבת והוא אוכל בנכטה שהוא מאנה אחרים ולא את עצמו ממי שמתענה באמת כי הוא מאנה גם עצמו עכ"ל

הקדוש, עד שבא למקום אחד אשר לא יכול בשום אופן לכוון תנועות רבו הקדוש וגמר הקידוש, לאחר הקידוש שאל הסבא קדישא למה לא כוונת הלאה בכל הקידוש, והשיב לו ר' לייזער הנ"ל במקום הזה יש לרבי מסירת נפש וזאת אינני מחויב: **שמעתי** ממגירי אמת בשם הסבא קדישא מראדאשיץ שאמר טעם על מה שנוהגין לאכול דבש בראש השנה, כי י'ב'ש ברית די באזיע שטשענשטשי חשיית יתן לנו מזל:

שמעתי מהצדיקים שליט"א נכרי הרה"ק מראדאשיץ, שהי' מרגלא בפומי' דמרן הסבא קדישא מראדאשיץ לומר שמרגיש אני באיש הבא אלי מה שפגם יבאיזה אבר פגם מחמת שבאותו אבר שפגם הבא אלי, אותו אבר כואב לי מיד:

מרן ז"ל מהרהר בתשובה

שמעתי מהרבני מ' חיים מאיר נ"י מפרשעדבארו ששמע מאביו שהי' מחסידי ראדאשיץ, בעת שהסבא קדישא מראדאשיץ הי' סמוך על שלחן חמיו בחענטשין, וזה הי' איזה שנים אחר הנשואין וביקש חותנו ממנו, שיקח לסחור ואולי ירויח ויפרנס אי"ע בזה, וישמע לקול חותנו ונסע לדרכו עם עגלה מלאה יי"ש, באמצע הדרך נתהפך העגלה עם היי"ש ויגע הערל בכל כוחו ולא יכול להקימו בשום אופן, ויצעק הערל אל הסבא קדישא שיסייע לו להקים העגלה עמו, והשיב לו ד"טבא קדישא שאינו יכול וגער עליו הערל בכעס ואמר בזה"ל (מאזיעש אליע ניכצעש) יכול אתה אבל אינך רוצה וכל ימיו התאנח ע"ז שא"ל הערל שיכול אבל אינו רוצה: **שמעתי** מאחי הה"צ ר' יצחק יעקב שליט"א ששמע מזקינינו הרה"ק ר' אשר אנש"ל זצ"ל מלאדו, סיפר הסבא קדישא מראדאשיץ שפ"א בהיותו בלובלין אצל רבו הקדוש זי"ע, והי' אז עוד צעיר לימים וישב אחורי כסא הרבי והפך הרבי מלובלין את ראשו אליו ושאלו בזה"ל מה עושה פה הגראבער בויך, וסיפר הרבי מראדאשיץ שבעת ששאל אותו הרבי מלובלין בלשון הנ"ל, לקח ממנו כל דם התמצית שלו, אבל הי' כדאי לי עס איז אבער מיר ווערט גיווען עכל"ק:

שמעתי מנכדי ראדאשיץ הצדיקים שליט"א, שהי' דרכו של הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ לומר שבעת לימודו הראי"ש הלכות שבת הוא מרגיש איזה דגים שיהי' לו בשבת הזה, פעם אירע לו שבא עש"ק אחה"צ ועדיין לא הי' דגים בביתו, אנשי ביתו כבר הסיחו דעתם מלהשיג דגים על שבת הזה, אבל מרן הסבא קדישא צוה לאנשי ביתו שיעמידו יורה מים עם תכלין הנתבשלין עם דגים, וכן עשו מחמת פקודת מרן, באותו עש"ק איסתייע מילתא שאצל הרה"ק ר"ר ישעי' זצ"ל, בכרשעבארו הביאו הדייגים דגים גדולים הנקראו "לאקס" וכאשר העמידו הדגים לבשל על הכיריים, נשמע קול צווחה ורעש גדול כקול מריבה ונבהלו מאד אנשי ביתו מזה, ומקול הרעש הנורא בא ג"כ הרבי ר' ישעי' זי"ע מחדרו לבית המבשלות לשמוע הנוראות, הנפלאות, אז אמר לבני ביתו כי זה הדגים שייכים לידידינו הרבי ר' בער מראדאשיץ ושלח תיכף הדגים הללו א' ע"י שליח מיוחד לראדאשיץ

א) אנב דאירי צענין דגים, אביז פס גורל הענין של אכילת דגים בשבת, גרסינן בגמ' שבת ק"ח וקראת לשבת עונג כמה מעטנו רב יהודה משמי' דרב אמר צהכיל של מרדן ודגים גדולים, רב פכא א' אפי' כסא דהרסנא פי' רש"י דגים קטנים, ורבינו המנו אברהם נס"י רמ"ז מביא צעס הס' תיקוני שבת שאכל כלל סעודה מנ' סעודות

ובבוא השליח עם הדגים לראדאשיץ כבר הי' מוכן יורה מים עם תבלין כפקודת הסבא קדישא זי"ע, ותיכף נתנו הדגים ליורה לבשל, ונשתוממו כולם מהפליאה הלו, ומרוח קדשו של מרן ז"ל, שהי' אז התחלת התנוצץ אורו בעולם.

גודל מדרגתו

סיפר לי בנוש"ק מ' יעקב יצחק נ"י ששם מאביו הרה"צ ר' בנימן שליט"א סיפר בשם זקינו הרה"ק ר"ר הילל מראדאשיץ זצ"ל שאמר על זקינו הק' הרבי ר' בער זצ"ל כשהזכיר בעת לימודו אמר אביו (או שאר תנאים ואמוראים) הי' רואה ממש צורת אביו עומד לפניו, (כמובא בירושלמי קידושין צריך שיהא בעל השמועה עומד לפניו) ואני אין ביכלתי לומר כזה אבל מרגיש אני קרובת אביו בעת אזכיר שמו הק' :

דגים, ובסדר היום וז"ל דג אס אפשר לו להשיג צין רב למטע הוי עונג שבת לעשות מהם תבשיל מיוחד נוסף על תבשיל הבשר ומלינו שהדג הוא שמחה בסעודה כמו שמלינו בכמה מקומות אס בסעודה העמידה להיות ללדיקים שיש להם דג מחוקן לסעודה אס ממעשה אותו חייט שהעלה אותו דג לכמה זכוכים נראה שז"כ הסעודה ושמחה הוי דגים ואפי' נהיה דבר מועט לפחות שם דג חקרי, וכן א"ר ז"ל בגמ' שמי שאין זיכלתו לענג את השבת כראוי יעשה דבר מועט לכבוד שבת ומאי גיהי כסא דהרנסא כו' עכ"ל, וכן דברי אמת מביא שמלינו בשבת לאכול דגים גדולים עיי"ש שהאריך וגם מביא עוד טעם דגן מרמז לעולם היותר גבוה דהוא העינא פקחא רלון הקדוש שורש השרשים עינא דלא מייס וגמיר תדירא כמו דכתיב הנה לא ינוס ולא ייטן שומר ישראל כי משם בא שמירה לישראל דהוא האין וכו' עיי"ש ואכמ"ל, וכן בגי' יששכר מביא טעם למלות אכילת דגים בשבת דהנה אשכחן במעשה צראשית צרכה צג' דברים, והם צג' ימים זה אחר זה רלופים צרכה לדגים ציוס ה' צרכה לאדם ציוס ו' וצרכה לשבת ציוס ז', וסימניך צנאות ר' שיא ירבינו ר"ת דגים שבת אדם והנה חוט המשולש לא במהרה יתקן אדם הייני ישראל אהם קרוין אדם האוכל דגים לכבוד שבת יתצרך בצרכה משולש ולא במהרה יתקן עכ"ל, וכן טעמי המנהגים מביא טעם בשם מנחם יעקב לאכילת דגים בשבת לפי שהדג אין לו עפעפים ועיניו פתוחין והוא רמז שהקב"ה הוא עיניו אל ירחיו פקוחות להשיג עליהם ברחמים גדולים עכ"ל, ובשם ס' אור הישר מביא דמורה גדולה הוא לקנות דגים לכבוד שבת לכל ג' סעודות עכ"ל, וכן כתב בס' אור צדיקים מורה גדולה לקנות דגים לכבוד שבת ולאכול בכל סעודה דגים וצפרט בסעודה שלישית עכ"ל, וכן במנחת שבת מביא בשם גדול א' דיש חיוב גמור מדאורייתא לאכול דגים בשבת וי"ט, ובשם ס' קיצור שלי"ה מביא וז"ל יהי נזהר בכל סעודה לאכול דגים וגם ע"פ סוד ענין גדול הוא וגם רוב הדיקים מגולגלים בדגים ועיי' אכילת דגים בשבת יוכל לחקן נשמחם ואס הוא יבא ליד כך שהוא ג"כ יגולגל בדגים אזי יזמין השי"ת שיאכל הדג ההוא ישראל כשר ולדיק מדה כנגד מדה ע"כ, וכן זכרון טוב מביא מהרה"ק מרן ר' יצחק מנעשכ"ו ז"ל, שסיפר לענין דגים ששכיחים להימשך ולהזדמן לפה נעשה"ו לש"ק, וסיפר בשם הבעש"ט ז"ל שזמן השמים נתנו לו ברירה לדור צנעמירוב או צנעמירוב או צנעמירוב או צנעמירוב בשם הה"ק ר' שלמה קארלינר ז"ל לדיק לדאוג יותר אס אין לו דגים בשבת יותר מענין שאמרו רז"ל סוף יומא יראג כל השנה.

כתב בס' רבברי ישראל פ' מקץ וז"ל פ"א בש"ק פרשת (מקץ) כשהי' אא"י (הוא הרה"ק ר"ר יחזקאל מקאזמיר זצ"ל) מיסב בשלחן עם צדיקי הדור שהי' אז, שאל שאלה זו לפניו בשלמא יוסף שהכירם שהם אחיו לכן שתה יין, אבל המה שלא ידעו שהוא אחיהם א"כ כיון שמיום שמכרוהו לא שתו יין אמאי שתו עכשיו, והשיב הה"צ הקדוש הר' נתן רור זצ"ל כושירלאווצע בשם הסבא קדישא הרבי ר' בער זצ"ל מראדאשיטין שאמר בדרך בדיחותא כיון שנותן משקה הוא אח וז"ל:

כתב בס' רבברי הגאונים (מהדו"ב של ס' חוקת הפסח) וז"ל שמעתי בשם הרה"צ ר' נתן דוד משידלאווצי ז"ל שהעיד לפני הרה"צ ר' שלום בעלזר ז"ל, שראה שבא לרה"צ ר"ר בער מראדאשיטין ז"ל חולה שווינדיכט ר"ע שחסר לו כמעט הרבה מהריאה וצוה להשמש שיתן לו חתיכת אפיקומן שלו ויטחינו היטב ויתן למים והחלה ישתה המים אז יהי' בריא וכן הוה:

כתב לי ש"ב הרה"ג המפורסם לשם ולתהלה מוכתר בנימוסין בנש"ק כו' מו"ה מ"שה אייבעשיין עליט"א אבד"ק סטערצוב בן הרב הגאון"צ חסיד ועניו יו"ש חו"פ שהי' כו' כש"ת מו"ה מאיר זצ"ל אבד"ק הני"ל זצ"ל:

א) שמעתי מאדוני אבי מורי הרב הגה"צ זצ"ל שסיפר לי ששמע כעצמו מא"י הרב הגה"ק ר' יחיאל חיים אבד"ק אזערוב ואפטא זצוקל"ה איך שבעודו דר בעיר אפאלע, נחלה בנו הוא הרב הגה"צ ר' לייבוש אבד"ק חמערליניק זצ"ל בעודו ילד קטן בחלוי כבידה ר"ל, והרופאים כבר יאשו אותו ר"ע, ושלח שליח מיוחד מאנשי שלומו וממקורביו להסבא קדישא לראדאשיין לעורר עליו רחמים, ותיכף שבא השליח נכנס פנימה והשיב לו הסבא קדישא זצוק"ל, שאין לפחד ולדאוג על הילד כלל שיתרפא במהרה בעה"ש, אבל על אביו הוא הרה"ק ר' יחיאל חיים זצ"ל, אמר להשליח שצריך לרחמים, ואחז להשליח פלצות ורעד ופחד יען שבעת נסעו מאפאלע הי' בבריאות השלימות, ובין כך עמד הסבא קדישא להתפלל, ותיכף אחר התפלה נכנס השליח אל הקודש פנימה להזכיר אותו ולהודיע מה זאת? והשיב לו הרבי מראדאשיין זי"ע שכבר עבר הסכנה ואמר להשליח שישע בחזרה וימצא בביתו כ"ט, וכאשר בא השליח בחזרה, לעיר אפאלע נהודע לו את כל אשר קרה שם כי א"ז הרה"ק ר' יחיאל חיים זצ"ל, הלך להנהר לטבול א"ע, ויען שהי' בדאגה ממחלת בנו הילד שכח והלך לתוך הנהר במקום עמוק, ולא הי' יכול לישוט והתחיל לטבע, גם המשמש הבחור אשר הלך עמו לא הי' יכול לעשות כלל, רק התחיל לצעוק ולקול צעקתו באה כובסת אחת אשר כיבסה לא רחוק ממקום הטביעה וזרקה עם הב' ביחד חתיכת עץ גדולה מאד ובדרך נס חטף א"ע על העץ וניצול, והמעשה הי' ממש מכוון בעת שהרבי הק' מראדאשיין ז"ל אמר שצריך לרחמים והרה"ק הרגיש כל זה ברוח קדשו אשר נגלו לפניו כל תעלומות:

ב) שמעתי מהחסיד המופלג ר' משה מרדכי ע"ה בעת שלמדתי אצלו בילדותי, איך שאביו ר' אלי' ע"ה, נסע כמה פעמים לראדאשיין, א"ל הסבא קדישא זצוק"ל, ואביו הנ"ל הי' דר בעיר ווידאווע סמוך לפה והי' לו כמה פעמים מופתים נגלים, וענין אחד סיפר לי אשר הנני זוכר עוד שלאביו הי' מגיע לו חוב אצל אדון אחד בכפר הסמוך לשם ובכל פעם שתבע את חובו כעס עליו ודחף אותו, ופ"א הכה אותו, ונסע לראדאשיין להסבא קדישא ומאוד בכה לפניו שהשי"ת יעזור לו שיגבה חובו, וסיפר לפני הרבי איך שירא עור לנגוש אותו, לבל יהרוג אותו מרוב כעס, ואמר לו זקננו הסבא קדישא שבל ידאוג כל"ע שבמשך איזה ימים יבא האדון לביתו עם הקרן ועם הרבית, ואמר לפניו ר' אלי' הנ"ל אין אני מבקש רבית רק שישב לי

הסך שהלוייתי לו ואמר לו הסבא קדישא פעם שנית שכן יהי, וכן הי' שתיכף שבא לביתו בא האדון עם הסכום ועם הרווחים וביקש אותו לבל יהי' בלבו עליו על אשר השמיט אותו זמן רב כ"כ :

ג) **שמעתי** מר' קלמן ע"ה מפשעודבארו בן הרה"צ ר' בעריש מגאמבין זצ"ל שפ"א סיפרו להסבא קדישא איך שבמקום אחר בראדאשיץ יש תערובות בחורים ובתולות ר"ל, והלך בעצמו עם איזה אנשים ממשמשי ולקח מקלו והכה אותם וצעק עליהם איך אתם מעזיזים פניכם להשיג גבולי לבל יהי' מסדר קידושין אצליכם כי דבר זה שייך להרב דמתא, ועבור זה גם אני אשיג גבולכם ואעקור אתכם מפה לבל תבאו עוד למקום הזה בערבוניא ומאז והלאה לא נשמע עוד כזאת :

ד) **שמעתי** מהחסיד ר' אברהם יהושע ע"ה אשר הי' מהיושבים אצל חו"ז הרב הגה"צ ר' חיים שמואל זצוק"ל מחענטשין איך שבעודו אברך נסע לראדאשיץ, פ"א התנצל א"ע לפני הסבא קדישא זצ"ל, איך שהוא איש חלוש במזגו ובטבעו, ושאל אותו הרבי ומה אתה ידא וכי יש לך מאה שנים, וכפי שנודע חי' ר' אברהם יהושע הנ"ל מכוון מאה שנים. ע"כ מהנ"ל :

סיפר לי הח' בנש"ק מ' יעקב יצחק נ"י ששמע בבעלו מאיש אמונים יו"ש שסיפר לו ששמע מפי קדשו של הרה"ק ר' ישכר דוב מבעל"ו זצ"ל, כאשר התנצלו לפניו אנשים הצריכים לישועה והפצירו שיושיע להם, והקפיד ואמר להם בזה"ל מה אתם סוברים כי אני הרבי ר' ישכר דוב מראדאשיץ זצ"ל :

טרם הסתלקותו

שמעתי מהחסיד ר' משה יצחק מיטלמאן נ"י מלאדו, ששמע מא"ז אדמו"ר הק' ר' היל"ל מראדאשיץ זצ"ל ששמע מזקיננו הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע, שאמר דעת זקנתו שחשקה נפשו לנסוע לארץ ישראל ואמרו אנ"ש אליו, איך יסתכן עצמו כ"ק לנסע על הים א' (שהי' אז סכנה לנסוע על הים) והשיב להם הסבא קדישא שהוא לא יצטרך לנסוע על הים רק הי' מביא ענן מן השמים שהי' מוליך אותו ומביאו אל ארץ הקדושה ב' אבל מחמת זקנתו אין ביכולתו לעשות זאת ג' ואמר עוד אם הי' צעיר עם כמה שנים הי' נוסע ביחוד למדינת „פרייסין“ מעיר לעיר ועקר חובלות וברתים ממקומן והעתיקם למקום אחר כדי להחזיר בתשובה אנשי בני ישראל הדרים שמה, עכ"ל (כי ידוע לכל כי בשנים הקודמים מעת שנתגלה

א) דעת ההוס' בכחוצות ק"י, דישוב ארץ ישראל אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנה דרכים כו' עיי"ש.

ב) כמו שמוכח בשם הבטש"ט הק' זל"ל, בעת שהולך לברות מן הישמעאלים ועבר את „הדונסטער“ שהוא נהר גדול כדוע ע"י שהניח חגורה שלו וכו' כמה גדולה כח הלקיזים זי"ע ועכ"י.

ג) בעין זה מובא בס' עבר לחמות, מהרה"ק מרן ר' נפתלי מראפשיץ זל"ל, שפ"א לעת זקנתו פתאום הפסיק מלדבר שום דבר, ממש כאלס, והי' מזה לער גדול לב"ב ולמקורביו, כי לא ידעו מה הי' לו, פ"א נכנס אליו בנו הרה"ק ר' אברהם חיים זל"ל ואמר אליו אחי יקירי לפי ראות עיני אחי יכול לדבר, רק שאין אחי רוצה לדבר, אמור לי מפני מה איך רוצה לדבר, ופתח פיו הקדוש וענה, בני מיוס עמדי על דעתי לא דברתי שום דבר קטן או גדול בלי יחוד ועכשיו נחלש מוחי לעת זקנתי אמרתי טוב לי לבלום פי מלדבר בלי יחודים עכ"ל.

אורו הצה בעולם לאיש קדוש ונורא הי' טרוד מאד להחזיר בתשובה האנשים והמון עם אשר השכימו לפתחו לאלפים ממדינתנו וגם מחוץ למדינה, אשר המינות ר"ל, התחיל אז להתגבר בכמה מקומות ממדינתנו, ומעת שנתפרסם האי סבא קדישא זי"ע לפועל ישועות השכימו לפתחו גם אנשים אשר זיק היהדות נכבה אצלם, ובאותותיו הנוראים נפח בהם רוח יהדות ורובם ככלם אשר לא רצה לפנות אליהם עד שיבטיחו ויקבלו ע"ע שישמרו חקי היהדות בכל מיני פרטים, וגם הרבה פריצים מן העמים אשר נהרו אליו מכל פנות תבל להושע אצלו, אשר עי"ז נתקדש ש"ש, אשר מקודם הצירו מאד לבני ישראל הדרים אצלם, והסבא קדישא בפעולותיו הנוראים השקט השנאה ביניהם להיהודים במדינתנו.

שמעתי מהרה"צ ר' יצחק שליט"א (אדמו"ר מפיעטרכוב) שהסבא קדישא לעת זקנתו התעצם על איזה ענינים ובראותו שמוכרח להסתלק מן העולם עי"ז, קרא לבנו הרה"ק ר' ישראל איטשע זצ"ל בעת שנחלה ומונח על ערש דוי ואמר אליו כי עלתה היום ברעיונו פי' על הפ' 'רצון יראיו יעשה' הרצון של יראיו הוא שהקב"ה יעשה מה שברצונו, ואז הבין בנו הרה"ק זצ"ל על מה הדברים מגיעים והלך ממנו בפנים וזעפות

שמעתי מהרה"ח ר' יוסף קאפעלוש נ"י מקראקא, שספרה לו אמו הזקנה מרת שרה באטשא תחי שעדיין היא זוכרת אשר בשנה האחרונה טרם הלך איש אלפים סבא קדישא זי"ע מראדאשי"י רבו כמו רבו לבוא מכל המדינות דיבוקים ר"ל, יותר מאשר הרגיל לבא ושאלו אנשי המקום ראדישיץ להרוחות הנ"ל, מדוע מרבים לבא כעת מה שלא הי' רבים כא"ה עד כה, ויענו רובם ככלם (אזויא לאנג וויא דאס לעכטייל צאנקט) כל שעה שהנר דולק המה באים להחיות נפשם להשיג אצלו תיקון לנפשותם:

שמעתי מהרבנים שליט"א מבריגיל נכדי הרה"ק מראדישיץ, שאיזה ימים קודם פטירתו נכנס אליו בנו הרה"ק מרן ר' ישראל איטשא זצ"ל מראדישיץ, ושאלו בזה"ל העולם אומרים שדמעות העין יפה לחולה וכבר שפכו העולם חביתין דמעות עבורך, ולא הועיל, אבקש ממך אם התעצמת על איזה ענין הרף מזה כי כל העולם צריכים אותך, ומרן הסבא קדישא זצ"ל, לא ענה לו רק אלו הדברים עליונים מבקשים רבי ותחתונים מבקשים רבי ויהי רעוא שיכופו התחתונים את העליונים. עכ"ל:

סיפרו זקני עיר ראדישיץ שאיזה שעות קודם פטירתו צוה להגיש אליו הצדקות, צדקת רמב"ן וצדקה של חברה ביקור חולים, והכנסת אורחים, ולקח מתחת הכר מעות ונתן לכל צדקה איזו מטבעות לקיים הכ' צדק לפניו יהלך וכו':

הסתלקותו

בשנת תר"ג יום ו' עש"ק בהעלותך את הנרות, אחר צהרים י"ח סיון נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון האלקים השמימה, והובל לקבורה ביום א' אחר ש"ק ונגנו בעיר ראדישיץ, נשמתו הקדושה והטהורה בגנוזי מרומים וכותו הק' יגן עלינו ועל כל ישראל, חבל על דאבדין ולא משתכחין:

יום הילולא

ידוע לכל באי שער עיר ראדאשיץ, שעל יום הילולא של רבינו הסבא קדישא מראדאשיץ י"ח סיון בכל שנה ושנה מיום הסתלקותו הי' הנוסעים לאלפים ממדינה ומחוץ למדינה בכ"פ יותר ויותר ובעיירות הסביבים לעיר הנ"ל, התקבצו בכל יום

יום הילולא למאות והלכו רגלי ותרמיליהם על כתפיהם והיום הזה הי' בעיר הנזל ממש כמו יו"ט הנרות הבהיקו מרחוק מבתי מדרשות ומבית הסבא קדישא ביותר, וסעודות הי' עושין ביום זה, ומחמת שרבו הבאים כ"כ שלא הי' אפשר בשו"א להיות על ציון הקדוש, והי' מוכרחים לעמוד בחוץ מגודל הדחק, הקדימו לבא בכ"פ איזה ימים קודם יום ההילולא ובשנים האחרונים טרם נתפרצה המלחמה העולמית הקדימו לבוא שבוע קודם וסחרי העיר הקטנה ראדישיץ, ובפרט בעלי אכסניות צופין בכל השנה על הימים האלו שהי' נראה כמו יו"ט, האכסניות הי' מלאים אנשים, ובכ"ב בתי יושבי עיר ראדישיץ הי' מלאים אנשים קרובים וכיוצא בו והנהו אונכרי מכל אתר ואתר באו למכור שם סחורתם אשר הימים האלו הי' כמו "יאהר מארק" עד שנתפרצה המלחמה העולמית, נתמעטו הבאים מאשר הרגיל לבא מקודם, וכמעט רוב צדיקי פולין וגם מצדיקי גאליציען באו שמה להשתטח על ציונו הקדוש, ושמעתי אומרים על אדמור"ר הקדוש ממאגליניצא וצ"ל בעת שבא על ציון הק' י"ח סיון חלץ מנעליו והלך שם באנפלאותיו (מחמת קדושת המקום), והרבה אנשים הי' אשר נושעים שם בתפלתם על הציון הק' ביום הילולא, זי"ע ועכ"י:

אשת הרה"ג ר' נפתלי ז"ל אבד"ק סענדישוב (בת הרה"ק ר' חיים מאיר מפינטשוב זצ"ל) כשהיתה קטנה אירע לה פעם שנפלה למשכב וחלתה איזה שני' עד שנהיתה מסוכנת ר"ל, ועיני' היתה סגורות וגם גיטלה ממנה כח הדיבור ר"ל, והרפואות והמאכלים אשר נותנים לה שופכים לה לתוך גרוגה, בקיצור שכולם כבר צארו נואש לחייה, ובמשך השנים שמונת על ערש דוי הי' אבי' הרה"ק מפינטשוב יושב אצלה והושיט לה הרפואות ושאר מאכלי חולה לתוך פי', פעם אירע בליל דילולא של הסבא קדישא מראדישיץ ח"י סיון הקיצה משנתה פתאום ופתחה עיניה (מה שלא יכלה זמן רב) וקראה לאבי' בקול, תן לי מעט טייע עם לעקיד' כי יש לי חולשת הלב, הרה"ק בשמעו קול הקריאה והדיבורים שהתחילה לדבר פתאום נבהל ונשתחמם מאד מההשתנות שנעשה בפעם אחת, ואמר אליה בתי מה אתה מרגיש אצלך, וסיפרה לו שחלם לה, שנגש אלי' זקן אחד מלוכש בגדים לבנים של משי ועל ראשו הי' לבוש קאלפיק, ונתן לה מעט "טייא" לתוך פי' ותיכף כאשר שתתה הטייא הרגישת הטבה בכל גופה ונהייתה ברי' חדשה, ואמר אלי' שבמקום פלוני מונח "בייגיל" אחד וכשתקים משנתה תצוה ליתן הבייגיל לפררה לתוך החלב ותאכל אותה, ולפי הסימנים שנתנה בקומה ובמראה פניו הבין הרה"ק מפינטשוב ושאר הזקנים שהי' שם שזה הי' הסבא קדישא מראדישיץ, וכן עשו ונתנה לה הבייגיל ואכלה ותיכף הבריאה לגמרי כאחד האדם, (המעשה ידוע ומפורסם):

שמעתי מחסיד א' ששמע מהרה"ק ר' מנחם זצ"ל מאמשינוב שסיפר לו אביו הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב זצ"ל, שפ"א לקחו אביו הקדוש מרן ר' זצוק מווארקא זצ"ל אתו עמו לראדישיץ ביום הילולא של מרן הסבא קדישא זי"ע על הציון שלו, ובעיניו ראה הפליאה הנוראה הלו שאחר שקרא אביו הפתקאות שנתנו לו על הציון, קיבל איש אחד ממנו הפתקאות וקראם בעצמו, בעת הליכתו משם על האכסניא, שאל הרה"ק מאמשינוב לאביו הקדוש הרבי הזקן מווארקא הנזל, מי היה האיש אשר לקח מידו הפתקאות וקראם, והשיב לו כי הוא הי' הסבא קדישא בעצמו, זי"ע: **בר"ב** די ש"ב יד"ג הרה"ג כו' מו"ה משה שליט"א אבד"ק סטערצוב, שמעתי מאדוני אבי מורי זצ"ל איך שבכ"ל פעם היותו על הציון של הסבא קדישא ז"ל הרגיש בעצמו על האוהל לאחר שאמר ספר תהלים כי הפעיל ישועותו ואמרו לי שהצדיקים הגדולים הקודמים אמרו לי כן שמרגישים על האוהל ישועות ועוד

ועוד אמר לי בשמם שכל מי שהי' פעם אחד על האוהל מושך אותו שיהי' בכל השנה, ע"כ מהנ"ל:

בני הסבא קדישא מראדאשיטץ זי"ע

- (א) **הרה"ק** המפורסם מאד נעלה בוי"ק חו"פ מופת הדור והדרו חסיד ועניו אספקריא המאירה כו' מרן ר' ישראל יצחק זצוקללה"ה מראדישיץ, אשר אחר איזה שנים אחר פטירת אביו הקדוש מראדישיץ מלא מקומו ונהג נשיאותו עד שנת תרי"ח כי מיד אחר הסתלקות אביו הקדוש לא רצה להיות רבי בשו"א פגורל ענותנותו, עד שפ"א בהיותו ברוזין אצל הרה"ק המפורסם מרן ר' ישראל צי' זצ"ל גור והפקיד עליו שינהל עדת קדשו בראדאשיטץ, בבואו לביתו הניח לכנוס אליו אנשים ובכ"פ רבו הבאים, ובשנת תרי"ח נחלה על רגל אחת עד שהוכרח ליסע לווארשא, ושם הסכימו הרופאים שאין שום תרופה להרגל אם לא יעשו נתוח (אפעראציע) אבל הרה"ק לא רצה בשו"א ואמר אם יגזור ד' בחיים יחי' בלא אפעראציע, ובא"ל חלילה לא יועיל שום אפעראציע, ונסתלק אז בווארשא כ' כסליו שנת תרי"ח תנצב"ה:
- (ב) **הרב** החסיד חו"ב יו"ש איש תמים בנש"ק כו' מו"ה ר' מאיר זצ"ל, הרה"צ הנ"ל הי' הצנע לכת מאוד, ומ"כ בעיר שידלאווצא, ובנו הי' החסיד המופלג, ר' מענדיל באראן ז"ל מגאמבין:

חתניו של מרן הסבא קדישא מראדישיץ

- (א) **הרב** הגאון"צ חו"ב סעו"ה חכם ונבון לחש החסיד אמתי שימש ת"ח צריקט בעלי ריה"ק כו' מו"ה יצחק זצ"ל אבד"ק ראדישיץ אשתו הראשונה היתה תצדיקת הרבנית מרת רבקה פעריל ע"ה, והשני' היתה אחותה הרבנית הצדיקת מ' מרים ע"ה:
- (ב) **הרה"ח** חו"ב יו"ש חסיד ועניו כו' מו"ה ר' חיים יוסף זצ"ל:

חביריו של מרן ז"ל

- (א) **הרה"ק** המפורסם כו' מרן ר' נפתלי צבי מראפשיטץ זצ"ל, ונדפס ממנו ס' איל"ה שלוחה, וס' זרע קודש, הי' אוהב נאמן למרן מראדישיץ, ועל החתונה הגדולה באוסטיץ היו משמחים שניהם יחד את העולם בבדחנותם והחזירו בתשובה ע"י דבריהם הקדושים את כל המסובין, ובנו של הרה"ק ר' נפתלי הנ"ל הוא הרה"ק ר' אליעזר זצ"ל מדזיקוב נסע כמה פעמים אל הסבא קדישא מראדישיץ להתבשם מקדושתו (מובא לקמן):
- (ב) **הרה"ק** המפורסם כו' מרן ר' ישעי' מפרשענדבארז זצ"ל אשר הרה"ק מרן החוזה מלובלין אמר עליו ארגו ספרים שלי בלא (מין שאנק ספרים) ודרכו הי' להתראות עם הסבא קדישא, בכל חורש וחודש, ולפלפל עמו יחד בפלפולא דאורייתא בנגלות ובנסתרות, ולהמתיק עמו עצה ותשי'.
- (ג) **הרה"ק** המפורסם כו' מרן ר' ירחמיאל מפרשיסחא זצ"ל בן הרה"ק המפורסם מרן היהודי זצ"ל מפרשיסחא וחוק הי' להם תמיד להתוער יחד בכל ער"ח במקום מיוער אצל נהר אחד אשר הי' בין פרשענדבארז לראדישיץ ושם יצא מבין שניהם הפסק איך יתנהג העולם בחודש הבא וכאשר פסקו שמה כן הי' מתנהג כל החודש הבא, וכן שמעתי מדו"ז אדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדישיץ, והדבר ידוע:

(ד) הרה"ק המפורסם כו' מרן ר' דוד מלעלוב זצ"ל, ובנו הרה"ק כו' ר' משהלי מלעלוב זצ"ל:

(ה) הרה"ק המפורסם הרבי ר' מאירל זצ"ל מאפטא בעהמח"ס „אור לשמים“:
(ו) הרה"ק המפורסם כו' מרן ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל ממאגליניצא נכד המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל וכמה פעמים נסע אליו להתבשר מקדושתו, ובכל פעם בואו אל מרן מראדישיץ הי' השמחה אין לשער ובעת פרידתו ליוה אותו אא"ז מרן הסבא קדישא כמה פרסאות חוץ לעיר אצל נהר אחד ושם הי' שוהים כמה שעות עד שהופרדו זמ"ז, זי"ע, ושמעתי שלאחר פטירת מרן הסבא קדישא, נסע על הילולא שלו וכשבא על ציון הקדוש חלץ מנעליו והלך שם באנפלאותיו, לאחר הסתלקות מרן הסבא קדישא זי"ע, המשיך לעצמו הרבה מתלמידיו הקדושים אשר הסתופפו בצ"ק, מרן הק' ממאגליניצא זי"ע.

(ז) הגאון הרה"ק כו' מו"ה ר' שמואל זצ"ל אבד"ק ווארקא ואפטא בעהמ"ח ס' תורת שמואל עה"ת, ונדפס שם בספרו אגרת ממרן הסבא קדישא זי"ע אל הגאון הרה"ק הנ"ל:

תלמידי הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע

למען לא אפגום כבודם ח"ו הצנתי ע"פ סדר א"כ זכותם יגיבו עלינו ועכ"פ.
(א) אדמו"ר הרה"ק המפורסם מרן ר' אליעזר הורוויץ זצ"ל מדויקוב בן הרה"ק המפורסם א"א נורא מרן ר' נפתלי צבי מראפשיץ זצ"ל, הרה"ק ר' אליעזר הנ"ל הי' לאחר פטירת אביו הקדוש זי"ע בפעם ראשונה בראדישיץ אצל מרן הסבא קדישא זי"ע, ונתן מהודו עליו ויסמכהו לרבי ויפקדוהו לנהל עדת ישורון, אחר אביו הק', ובעת הפרדו ממנו נתן לו לעקיף לביתו שיחלק ממנו לאנ"ש, ושמעתי מאדמו"ר שליט"א מראדאשיץ, ששמע מנכדי מרן הקדוש מראפשיץ שהרה"ק ר' אליעזר הנ"ל, אמר על א"ז מרן מראדאשיץ בזה"ל אם היותי דר במדינתו או אם הוא הי' דר במדינתו אזי הלכתי רגלי אליו אפי' חמשים פרסאות לקבל פני קדשו, (כי אז הי' קשה מאד להשיג רשיון ליסע מגאליציע לפולין רוסית):

(ב) הרה"ק ר' אשר זצ"ל אבד"ק זעליחוב ופאריסרוב בן רבינו היהודי הקדוש זצ"ל:

(ג) הרה"ק ר' אהרן זצ"ל מקראקא, בן הרה"ק איש אלקים נורא מרן ר' קלנימוס קלמן זצ"ל מקראקא בעהמ"ח סה"ק מאור ושמש על התורה:

(ד) הרה"ג מו"ה ר' אליעזר ש"ס זצ"ל אבד"ק שערליץ ופיעטרקוב (מובא כ"פ בשו"ת הרי"ם).

(ה) הרה"צ מו"ה ר' אליעזר זצ"ל מקראקא, אבי הרה"ק ר' חיים שמואל זצ"ל מחענטשיץ:

(ו) הרה"ח ר' איטשע זלמן ז"ל מפיעטרקוב בן הרה"ג ר' צבי הירש זצ"ל אבד"ק לובלין ופיעטרקוב:

(ז) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' בעריש מוואלכארו זצ"ל, (נדפס ממנו ס' עבודת יששכר):

(ח) הרה"ק מו"ה ר' בעריש מפשעבארו זצ"ל, חתן אדמו"ר הרה"ק ר"ד ישעי"י מפשעבארו זצ"ל:

(ט) מחו' הרה"ג הצדיק מו"ה ר' חיים צבי זצ"ל אבד"ק זאוויכאסט בן הרה"ק מרן ר' משה אפרים זצ"ל מקאליש:

נפלאות תלמידיו הקדושים הסבא קדישא סא

(י) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יוסף ברוך זצ"ל מנייטמאדט הנקרא דער ניטער יוד בן הרה"ק המפורסם בעהמח"ס מאור ושמש :

(יא) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יצחק (איטשעלי) מפרשיסחא זצ"ל, בן הרה"ק מרן הר"ר ירחמיאל זצ"ל מפרשיסחא :

(יב) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יעקב צבי מפאריכיב זצ"ל, בן הרה"ק ר' אשר אבד"ק זעליחוב זצ"ל :

(יג) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יעקב זצ"ל מוידאמע .

(יד) אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יחזקאל משיניאוווע זצ"ל, בן רבינו הגה"ק מרן ר' חיים מסאנו זצ"ל :

(טו) הרה"ק מרן ר' יעקב מאפמא זצ"ל, נכד הרה"ק ונורא מרן ר' דוד מלעלוב זצ"ל :

(טז) הרה"ק מרן ר' יחיאל חיים מאזרוב זצ"ל, בן הרה"ק א"א מרן ר' לייבוש אפאלער זצ"ל :

(יז) הרהגאוה"צ מו"ה ר' טאיר יהושע זצ"ל אבד"ק קלימנטוב חתן הרה"ק ר' לייבוש אפאלער הנ"ל :

(יח) הרה"צ ר' מאיר איטשע זצ"ל מפיעטרקוב חתן הרה"ק המפורסם הר"ר ישעי'לי זצ"ל מפראגא :

(יט) הרה"ג החר"ף ר' משה יעקב שארף זצ"ל ראבד"ק אושפצין בעהמ"ח ס' דרכי יוסר על שיטות הש"ס, ועל התורה, ונכדו הנגיד החסיד ר' משה יעקב ג"י מקראקא העתיק לי מהקדמת ס' דרכי יוסר על הש"ס וז"ל וגם נגלה לנו הדר תפארת כ"ק אאמו"ר הגאוה"צ זצלה"ה (הוא המחבר ס' דרכי יוסר) מפה קדוש ד' סבא קדישא מופת הדור בוצ"ק איש אלקים מו"ה רובער מראדאשיץ זצוקלה"ה שאמר עליו בפירוש אשר נשמתו ממקום גבוה ורמה כו' עיי"ש .

(כ) הרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' נתן דוד משידלאווצא זצ"ל בן הרה"ק המפורסם מרן ר' ירחמיאל מפרשיסחא זצ"ל .

(כא) הרה"ק מרן ר' עמנואל מפרשעדבארו זצ"ל בן הרה"ק וכו' מרן ר' ישעי'לי מפרשעדבארו זצ"ל .

(כב) הרה"ק המפורסם מרן ר' שלמה זצ"ל מראדאמסק בעהמ"ח סה"ק תפארת שלמה עה"ת ועל זמנים ומועדים. הרה"ק הנ"ל לא עשה שום דבר בלי הסכמת רבו הקדוש מראדאשיץ, ובפרט בעת שהתמנה לאב"ד בק"ק ראדאמסק לא רצה לקבל משרת הרבנות בלי שאלת רבו הקדוש מראדאשיץ בתחילה, כמו שכתוב בס' .אהל שלמה" וז"ל בעת שהוצרכו אנשי ראדאמסק לקבל אב"ד לעדתם ונגמר אצלם שיקבלו את הרה"ק וכו' מרן התפארת שלמה זצלה"ה לרב ואב"ד ולתת לו עטרת הרבנות, כשמעו מזה בתחלה סירב עד אשר שאל בעצת רבו הקדוש הרבי ר' ישכר בער זצלה"ה מראדאשיץ ורבו הקדוש הסכים לזה וברכו שהי' לו בראדאמסק בנים חיים וקיימים לעבודתו ית"ש כי בוולאשצעווא הי' לו ר"ע צער גידול בנים ואז שמע לעצת רבו הקדוש וכתב מכתב לראדאמסק להמשולחים שבאו אליו כי נכון הוא למלאות בקשתם וקבלו אותו בכבוד גדול כיאות לאיש כמוהו עכ"ל. [פ"א בעת שהי' הרה"ק התפא"ש זצ"ל בראדאשיץ עבר הסבא קדישא דרך החלון מאכסני' שעמד התפארת שלמה ולמד אז התפ"ש את שעורו ויען הסבא קדישא למשמשו השמעת איך לומדין תורה לשמה הם אזנן ושמע ועמד שם איהו זמן, ובלכתו משם הראה באצבעו הקדושה על התפא"ש וי"ע זה האברך לומד תורה לשמה לאמתו :

(כג) הרה"ג כו' מו"ה ר' שמואל צבי זצ"ל אבר"ק וולאשאווה:
שמעתי מאדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ שהי' למרן הסבא
 קדישא מראדאשיץ בערך ב' מאות תלמידים אשר החזיק אותם והספיק להם
 כל הצטרכותם ועל כל רגל ורגל עשה לכל אחד מלבוש חדש לכבוד החג:
אחרון חביב זקנינו הקדוש הרבי ר' היל"ל זצ"ל נכדו מראדאשיץ הי' מתלמידים
 מובהקים שלו אשר קרא ושנה אצלו ויצק מים על ידיו הקדושים ושמש
 אותם מנעוריו, בשימושה של תורה ועבודה וזקנו הסבא קדישא זי"ע נתן מהודו עליו,
 והרה"ק ר' היל"ל הנ"ל לא מש מתוך אהלו אף לאחר הנשואין שלו בפסעבארנו, עד
 יום הסתלקות האי סבא קדישא זי"ע:

בית ישראל

(א) **אדמו"ר** הרה"ק המפורסם צדיק יסוד עולם מופת הדור והדרו חסידא ופרישא
 איש אלקים גורא ענותן כהלל צדקתו מי ימלא אין גומרין עליו את
 ההלל וכו' מרן ר' ישראל יצחק זצוקללה"ה, אשר הי' חתן לבן הרה"ק המפורסם גאון
 גדול וציס"ע גברא רבה ויקרא וכו' מו"ה ר' ראובן זצלה"ה אבר"ק דוארנאווא
 בעהמ"ח סה"ק, דודאים בשדה" אשר הי' תלמיד מובהק למרן הרה"ק מלובלין
 זצוקללה"ה:

הרה"ק ר' ישראל יצחק הנ"ל, לאחר פטירת אביו הקדוש מראדאשיץ, נסע להגי
 קדושי ארץ, ה"ה הרה"ק המפורסם מרן ר' יחזקאלי מקאזמיר זצ"ל,
 ולהרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' ישראל צי מרוזין זצלה"ה זי"ע, ולהרה"ק המפורסם
 וכו' מרן ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל ממאגילניצא, ולהרה"ק המפורסם מרן ר' אליעזר
 זצ"ל מדזיקוב:

הרה"ק הנ"ל הי' הצנע לכת מאד, ולאחר פטירת אביו הסבא קדישא זצ"ל עבר
 וגם הלפו איזה שנים שלא רצה בשום אופן לנהל עדה ישורון ולכהן
 תחת אביו, ולא התנהג בראביסטווע כלל, רק אחר שהפצירו בו רבותיו הקדושים
 הרה"ק ר"ר ישראל צי מרוזין זצ"ל, והרה"ק ר"ר יחזקאלי מקאזמיר זצ"ל, זי"ע, ונתנו
 מהודם עליו, וצוו עליו שינהל עדה ישורון במקום אביו הקדוש בראדאשיטץ, אז
 הוכרח לסור למשמעתם, ומאז נגלו לעין כל תעלומות מעשיו הקדושים, והראה נוראות
 לכל הבאים אצלו, והרבה חולאים אשר הרופאים אמרו נואש לנפשם נתרפאו אצלו
 בברכת פיו הקדוש:

פ"א לאחר הסתלקות מרן הסבא קדישא וטרם התגלותו לרבי נסע הרה"ק כו' מרן ר'
 ישראל יצחק זצ"ל מראדאשיץ אל מרן הרה"ק ר"ר ישראל צי מרוזין זצ"ל,
 והרה"ק מרוזין ישב אז בגנו הסמוך לביתו אשר הי' מוקף חומה סביב וגם הי'
 סגור ומסוגר, שלא יוכל שום איש לקרוב הלום, כי דרכו בקדוש של הרה"ק מרוזין
 זי"ע, שלא הניח שום איש בגנו בעת היותו שם, ולזה הי' יושב סגור ומסוגר, וכאשר
 בא שמה הרה"ק מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל, לבוש פשוט כשאר אנשים לא כדרך
 צדיקים המפורסמים ורצה לכנוס אל הרה"ק מרוזין ואמרו אליו שכעת אין יכולין לכנוס
 אליו כי הוא יושב בגנו, רק בעת מנחה יכולים להתראות עמו, הרה"ק הלך תיכף
 אל הגן, שישב שם הריזנער, אבל מצאו סגור, ובדק עד שמצא חור אחד בהחומה,
 קטן מאד, והרחיב מעט עד שדחק עצמו דרך החור ונכנס דרך שם, כאשר הי' בתוך
 הגן וטרם נגש אל מרן הקדוש מרוזין זצ"ל, ומרן הקדוש מרוזין הרגיש בזה והלך
 לקראתו והושיט לו ידו הקדושה ונתן לו "שלום" בדרך חיבה ואחוז בידו ויצוה עליו
 שישב

שישב סמוך לו, וסיפר לו שלפני איזה רגעים הי' אצלו אביו הקדוש מרן מראדאשיץ זצ"ל, וצוהו שכאשר יבא בנו אליו אזל יקרבו ויכבד אותו :

בימים הראשונים שהתחיל אדמו"ר הרה"ק מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל לנהל ערת ישרון בראדאשיץ באו אליו איזה אנשים לומדים לתהות על קנקנו ולנסות אותו אם הוא ג"כ גדול בתורה, והכינו תוספות אחד מוקשה מאד, וכאשר באו אל בית הרב, וטרם בואם אליו הלך לקראתם ונתן להם שלום, והראה להם התוספות הנ"ל ואמר להם הפשט בטו"ט ודעת אשר האיר עיניהם עם הפי' הנפלא, בראותם הנפלאה הגדולה הזאת נשתוממו מאד, מהמראה ער שראו בחוש, שהרה"ק ראה ברוח קדשו את כוונתם, ואח"כ אמר הרה"ק הנ"ל עוד אליהם ואם אפילו יודעים התוספות, ובשביל זה ראוי להקרות בשם "רבי" האנשים הללו נתקשרו מאד אצלו, ונעשו אנ"ש :

עוד סיפור מתחלת נשיאותו ועדיין לא הי' עוד מפורסם נסעו שני אנשים אליו והאנשים האלו הי' דרכם ליסע אל אביו מרן הסבא זצ"ל, ועתה נסעו אצלו, באמצע הליכתם חשבו בלבם אינו כדאי לגדוד ולטרוח וכל הטלטול הדרך ולילך אל רבי חדש כזה, כי הרבי צריך להיות בעל רוח הקודש לידע מה שבלב החסיד, והתישבו בדעתם כאשר רוב הדרך כבר עברו, ילכו גם השאר ויהיו אצלו שבת אחד, ועכ"פ הוא בנו של הסבא קדישא, וכאשר באו לראדאשיץ ודרכו על מפתן ביתו הלך לקראתם מרן הקדוש זצ"ל, ונתן להם שלום ואמר להם בדרך שחוק ואם יודעים מה שהחסיד חושב בדרך נסעו להצדיק בשביל זה נקרא "רבי" :

אדמו"ר הרה"ק כו' מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל מראדאשיץ, נסע פ"א למרחץ קארלסבאד וכאשר לא הי' לו על ההוצאה נסע מקודם להמקומות אשר הי' שם חסידי ראדאשיץ למען אשר יהי' לו לסעד בעת דחקו שהוצרך לסכום הגון, וכאשר ידע שבקיר דוארנאווא נמצאו גם שמה איזה אנשים נגידי אשר הי' נושעים אצל אביו מרן הסבא קדישא זי"ע, הסיב דרכו לעיר דוארנאווא כאשר בא העירה יצאו לקראתו כל בני העיר וחלקו לו כבוד גדול כיאות לאיש כמנהגו, וכשנתוודע לאנשי העיר סיבת בואו, הביאו לו איש איש כפי יכולתו נדבת לבם אותו הביאו אל מרן הקדוש זצ"ל, והי' שם נגיד אחד אשר נושע בראדאשיץ אצל הסבא קדישא עם עשירות אבל הי' קמצן גדול (א) ואף כי שמע שבן הסבא קדישא מראדישיץ בעירו ואנשי העיר מקטן ועד גדול כ"א ואחד הביאו לו איש איש כפי יכולתם, נדבת לבם מ"מ הוציא א"ע מן הכלל, ואשר לא ידע את יוסף, עשה עצמו כאילו לא ידע אותו, ולא הלך אצלו כלל אפי' לקחת שלום, מיראתו שמא יוצרך להוציא מעט מכספו אבל הרה"ק זצ"ל, מחמת שהי' דחוק במעות כי ההוצאה לקארלסבאד הי' מרובה והוצרך לאסוף לו סכום חשוב, הוכרח להיות אצלו בביתו, וכ"ז לא הועיל מאומה כי כאשר הרה"ק סיפר לו לאיזה צורך הוכרח לאסוף הסכום, השיב לו הנגיד הנ"ל כי אין ביכלתו לסייע לו אפי' עם סכום מצער, אז השיב לו מרן הקדוש זצ"ל מראדאשיץ, ברא כרעא דאבי', אם אבי הסבא קדישא נתן לך העשירות הזאת, אבל בקל יכול אני לקחת ממך בחזרה, וכן הי' לאחר איזה ימים ירד ממצבו ר"ל, ונעשה עני מדוכא ומחזיר על הפתחים ר"ל (שמעתי מאיש נאמן) :

(א) בענין קמליות כתב בספר חסידים סי' שכ"ג וז"ל יותר קוצ להחמיר עם עם סאך שותקן בממונו כמז"מ מלהחמיר עם תלמיד חכם שערך וקפן
ובס' אנרגא דפרקא כתב דנשמע מן התיקוני זוהר דקמין אפי' למדן גרע יותר
ממי שאינו מיח תפלין כלל, וגם אינו מזרעא דאבן עכ"ל

כתב לי שיב החסיד ר' נתן דוד באראן נ"י, שמעתי מא"ז בעת שהי' אבי הריב"ש ז"ל עוד ילד קטן נחלה מאד עד שאמרו הרופאים שצריך להוציא ממנו דם ע"י הקזה (גיהאקטע ביינקיס) ואמר זקיני הרה"ק ר' ישראל איטשע זצ"ל לזקנתי דבורהלי לפי דעתי אם יתנו המעות לעניים מחיר מה שצריך לשלם לרופא עבור הקזה ג"כ ימוצצו את דמו כמו ע"י הקזה דבריי הי' בדרך צחות וחכמתו האיר פניו כמשה"כ חכמת אדם תאיר פניו :

עוד מהנ"ל, פ"א נסעו שלשה צדיקים להרה"ק מרן ר' מאירל זצ"ל מפרימישלאן א"ז הרבי ר' ישראל איטשע זצ"ל והגיטער יוד מניישטאדט זצ"ל והרב הגה"ק מסאנדו זצ"ל, ובנתינת שלום לא"ז הקדוש ז"ל, אמר אני אכבד אתכם בש"ק כי אביכם הקדוש הרבי ר' בער הי' אצלי וביקש ממנו שאכבד אתכם, וכן הי' שנתן לו ששי בקריאת התורה, וכיבד אותו ג"כ בברכת הזימון .

הרה"ק מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל מראדאשיץ בן הסבא קדישא זי"ע, נחלה פעם על רגלו חולה אנושה עד שהוכרח ליסע לווארשא ולשאול עצת הרופאים דשם וכאשר הי' בווארשא הלכו אליו הני אשלי רברבי לבקרו ה"ה הרב הגאון"ק מרן ר' ישעי'לי מפראגא זצ"ל, הרב הגאון"ק מרן ר' יצחק מאיר מגור זצ"ל, והרה"ק מרן ר' מנחם מענדל מווארקא זצ"ל, ונגש לפניו הרה"ק הרי"ם מגור והזכיר א"ע לפני הרה"ק מראדאשיץ והשיב לו מרן מראדאשיץ אדרבה אתם תתפללו בעדי כי אנכי צריך רפואה שלימה מן השמים ואפשר איסתייע מילתא שאבא הנה בכדי שאתם תעוררו רחמים עלי ותתפללו בעדי שאתרפא בטהרה ואמר עוד וזה הפי' במדרש לאתר דמתבעי תמן מובילין יתי' למקום שיכולין לפעול עם התפלות, היינו לאנשים כמותכם תמן מובילין יתי' שם מביאין את האדם להוציאו ממצוקותיו, עכ"ל, והרופאים מווארשא אמרו שאין שום עצה רק אם יתחכו את רגלו אפשר שיהי' לו תרופה, אבל הרה"ק הנ"ל לא אבה לשמוע מזה, שישלטו ידי זרים בגופו הטהור, ואמר עוד כי כן ראה באביו הסבא קדישא זצ"ל, שהי' לו פ"א מכה אנושה אשר הרופאים אמרו „לחתוך" וא"ל כל גופו הוא בסכנה, ולא רצה בשום אופן שישלטו ידי זרים בגופו הטהור והרה"ק הנ"ל, הי' בווארשא איזה חדשים ולא הוטב לו ממכתו עד שיצתה נשמתו בקדושה וטהרה ב' כסלו בשנת תרי"ח בווארשא בן מ"ח שנים, ושם מ"כ. ושמעתי מש"ב ר' נתן נ"י שהרה"ק מרן ר' נתן דוד זצ"ל משידלאווצא אמר אם הי' לי עוד צדיקים בחברותא הייתי שולח שאלות ותשובות מן השמים למה נעדר הצדיק הזה בימי נעוריו

בני אדמו"ר הרה"ק מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל מראדישיץ

מה ששלח לי ש"כ החסיד ר' נתן דוד נ"י ספר היחס

אשתו ראשונה של הרה"ק ר' ישראל איטשע זצ"ל, היתה נכדת הרה"ק ר' ראיבן הורוויץ זצ"ל בעהמ"ח ס' דורא'ם בשרה אבד"ק דוארנאווא, וילדה לו ששה בנים צדיקים וישרים בלבותם .

(א) הרה"ק כו' מרן ר' יעקב דוד זצ"ל אדמו"ר בראדאשיץ אשר הי' ממלא מקום אביו איזה שנים, חתן הרה"ג ר' בעריש ז"ל מפשעדבארז בזיווג הראשון, (והרה"ג ר' בעריש הנ"ל הי' חתן הרה"ק המפורסם ר"ר ישעי'לי מפשעדבארז זצ"ל) ובזיווג השני הי' חתנו של הרה"ג ר' יצחק זצ"ל אבד"ק בראדאשיץ חתן הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע, מ"כ בראדאשיץ יע"א .

הרה"ק

(ב) **הרה"ח** ר' אליעזר ירוחם זצ"ל, אשר הי' חתן הרב הגאון"ק כו' מרן ר' חיים זצ"ל מסאנרז זי"ע.

(ג) **החסיד** המפורסם מו"ה ר' ראובן ז"ל מראדאשיץ אשר עסק כל חיוס בתורה ושירות ותשבחות ועבודתו הי' בשקודה, ואדמו"ר הק' ר' נתן דוד משידלאווצא זצ"ל צוה עליו במפגיע שימשוך עדת ישורון וסמכו שיהי' רבי אבל הוא מחמת עניויות לא רצה לקבל עליו עול הרבי רק הי' סוחר ושוקד על התורה ועל העבודה: אשתו הייתה נכדת הקדושת לוי זי"ע, ובניו יראי ר' ברכו ד'.

(ד) **החסיד** המופלג ר' ירחמיאל ז"ל מרזארנוב שוקד על התורה ועל העבודה, חתן ממאליניץ גיסו של ר' יחיאל פישל ז"ל בן הרה"ק ר' העניך מאלכסנדר זצ"ל.

(ה) **הרה"ח** ר' אפרים ז"ל, חתן הרב הגה"ק ר' לייבוש זצ"ל אבד"ק ווישניצא בעהמ"ח ס' ארי' דבי עלאי:

(ו) **החסיד** ר' פנחס ז"ל שהי' דר בטאמאשוב איש תם וישר וסר מרע: **ואשתו** השני' הייתה בת החסיד המפורסם ר' ישעי' זינגר הכהן ז"ל בן הרב הגה"ק ר' משהלי חריף זצ"ל מווארשא, בן הרה"צ ר' טובי' זצ"ל אבד"ק שטעקאטשין בן הרב הגה"ק האלקי ר' משה זצ"ל אבד"ק שדה חדש מגדולי תלמידיו של רבינו הבעש"ט זצ"ל ומ"כ במעזיבוז אצל רבו הק' הנ"ל, וזקיני ר' ישעי' זינגר ז"ל סיפר תמיד בעת שהי' נוסע ללייפציג עבור סחורה הי' נוסע דרך פריססחא והי' תמיד ש"ק אצל היהודי' הק' ובנסיעתו לדרכו ולקח פ"ש טן רבו היהודי הקדוש הזכיר היהודי הק' עצמו לפני זקיני ר' ישעי' ז"ל, יעקב יצחק בן מאטיל ואמר לו אתה כהן וכך סיפרה לי א"ו דבורה שזקינה מקראקא הי' לו כתב יחוס עד אהרן הכהן ע"ה:

והי' לו ממנה שתי בנות ושני בנים הבכירה שמה (ז) ח' רבקה הייתה כלתה של אדמו"ר ר' טודרוס ז"ל בחעלים ובנה הוא הרה"צ ר' פנחס שליט"א מחעלם. אבי ז"ל הי' בן שני ונקרא ח' החסיד ר' בעריש שכואל זצ"ל חתן החסיד המפורסם ר' עובדי' משה ז"ל מראדום נכד בעהמ"ח ס' מעיני הישועה, ואבי ושאר אחיו הי' מסתופפים בתחלה בצ"ק הגיטער י"ד מנישטאדט, אח"כ נסעו לראדאשיץ אל אדמו"ר הקדוש הרבי ר' הילל זצ"ל, זקיני הר"ר הילל הנ"ל קרא לאכי ז"ל רע כאח לי ומצא לבבו נאמן לפניו וזה גלוי וידוע לכל

(ט) **בתה** השני' ביילא פעריל ע"ה כלתה של אדמו"ר השרף הרבי ממאגליניצא זי"ע והי' לה בן יחיד הרה"צ ר' אבי עזרא זעליג שהי' מושך עדתו במאגליניצא אבל נפטר בימי נעוריו תנצב"ה. בעלה הי' שמו הרה"צ ר' אברהם יהושע העשיל זצ"ל:

זקיני החסיד ר' ישעי' זינגער ז"ל, מקינצק הי' לו בנים חסידים ולומדים יראי ד' בנו הבכור הי' החסיד המפורסם ר' יחיאל ז"ל שהי' אצל הקדוש אלקים הרבי ר' ישראל'צי מרוזין זצ"ל בתפיסה שתי פעמים ושילם לשומר הפתח כובע מלא דגרי זהב ונסע לרוזין ולפשעודבארז אל הרבי ר' ישעי' ז"ל, ופ"א הי' ש"ק אצל אאזה"ק הרבי ר' בער מראדאשיץ ושאל אותו זקיני הרבי ר' בער ז"ל יחיאל, אמור תורה אחת מן הרבי שלך ר' ישראל'צי מרוזין ואמר התורה והכה אותו זקיני על כתפו ואמר יחיאל אלמלי לא באת לעולם אלא לומר דבר זה דיינו שנפתחו לי אלף ספיקות שהייתי מסתפק ועתה נפתרו לי. (ע"כ מה ששלח לי הר' נתן דוד נ"י הנ"ל).

חתנו הרהגה"צ ר' טובי' זצ"ל אבר"ק בריגיל בן הגה"צ ר' חיים דוב ליפשיץ זצ"ל, בן הרב הגה"ק ר' לייבוש זצ"ל אבר"ק ווישניצא בעהמ"ח ספר ארי' דבי עלאי, אשר הר' טובי' הנ"ל אכל על שלחן מרן הסבא קדישא מראדאשיץ ב' שנים עד יום פטירתו וסיפר הרבה נוראים שראה באלו השתי שנים ומהם שכתבתי בספר :

בית יצחק

הרב הגאון"צ אמתי חו"ב סועו"ה ידידו רב לו בנגלה ונסתר, יו"ש שונא בצע חכם ונבון ותיק וחסיד שימש הרבה ת"ח צדיקים בעלי רוח הקודש זי"ע למד ולימד הרביץ תורה ברבים כו' מו"ה ר' יצחק זצלה"ה אבר"ק ראדאשיץ בן הקדוש וטהור ר' אליעזר (הנ' ר' לייזעריל) בן הרה"ג ר' מאיר זצ"ל, מגזע בעהמ"ח ס' פנים מאירות זי"ע :

אביו הרה"ח ר' לייזעריל הנ"ל הי' הצנע לכת מאד והי' לו גילוי אלי' ז"ל, והיהור"י הקדוש זצ"ל, אמר עליו שהוא מן הלוי צדיקים כמו שכתב נכדו הרה"ק מרן ר' חיים מאיר זצ"ל מפינטשוב, בהקדמתו לס' אמרי חיים ששמע מאביו הרה"ג ר' יצחק הנ"ל ששמע מהרה"ק מרן ר' נתן דוד משידלאווצא זצ"ל, שאביו הרבי ר' ירחמיאל זצ"ל אמר לו, שאביו היהור"י הק' אמר לו ר' לייזעריל הוא מהלוי צדיקים, וקודם פטירתו נשא עשר אצבעות ידי השמימה ואמר ב"ה שלא הייתי בעוה"ז לא רב ולא רבי :

הרה"ג ר' יצחק הנ"ל כל ימי היותו אב"ד בראדאשיץ לא נשא פנים לשום אדם, ואם אירע באחד שלא רצה לציית דין גער אותו בנויפה וחכהו עד שהוכרח לקיים הפס"ד :

פ"א לעת זקנתו אירע בראדאשיץ, שאיזה בריוני העיר עשו כנופיא להתול ולשחוק הנ' (פארשטעלינג) והי' מעורב הרבה אנשים ונשים, כאשר נתוודע זאת קם מכסאו כבחור גבור מלחמה ולקח מקלו בידו ורץ תיכף למקום הזה עם משמשו והכה באשר מצא וכולם ברחו בבהלה ובחפזון עד שברגעים אחדים לא ניכר שהי' שם איזה כנופיא כי שברו שם מה שמצאו עשויים לפאר „הפארשטעלינג" ואחר זה הרעיש על הבריונים שנתוודע לו, מי שהי' לו חלק בזה, שלא יארע עוד כזאת, ורדף אותם עד תרמה :

אם אמרתי אספרה משבחי מעשיו הטובים הגה מוכרח לעשות ספר מיוחד ואכמ"ל :

דברי צחית שלו מפורסמים ועד הרגע האחרונה הי' עם כל החושים לא כהתה עיניו ולא נשתנתה מראה פניו :

בעת שהי' חולה מאד סמוך לפטירתו באו אליו חסידים ותמימים לבקרו אשר הי' עמו אצל רבותיו הקדושים בלובלין בפרשיסחא, במעזיבון, והוא התנצל לפניהם במה באים שמה באיזה מעשים טובים, וחשיבו לו בתמהון איש כזה יש לו עדיין דאגה ע"ן, ובפרט שיש לכם ב"ה זרע ברך ה', הוא הרה"ק ר' הלל זי"ע, והרה"ק ר' חיים מאיר זי"ע ועוד :

והשיב להם דבר צח, אם אמתי עליהם ישמר ד' אותי, טרם יכינו לתקן אותי. אהי' רחוק רחוק (וועל איך זיין ווייט ווייט) אם אין אני לי מי לי :

דני פ"ה שנים ומ"כ בראדאשיץ אצל אהל חותנו הסבא קדישא מראדאשיץ :

העתקת צואת א"ז הרב הגאון צ' כו' מוה"ר יצחק זצ"ל
אבד"ק ראדאשיץ אבי מרן הרה"ק ר' הילל זצ"ל מראדאשיץ

הנה זה איזה שנים אשר עלה על רעיוני לכתב דברים הנצרכים וראויים לכל אדם
ע"ס ד"ת כי מי גבר וכו' ולא עלתה בידי כי לא הי' שעת הכושר לכתב בסתר
עד עתה וראשית הנני מחויב להודות ולהלל להש"י הרועה אותי מעודי עד היום
הזה ולא עזב חסדו מעמדי גם לעת זקנתי אשר ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים הנצרכים
לתורת ד' ולעבודתו חוש הראי' והשמיעה ודיבור והבנה עדיין המה בעזורי בעזר
הש"י ב"ה, והנה עוד כפי פרושות השמימה שאזכה להגות בתורת ד' ולקיים מצותיו
כל ימי חיי ואזכה לשוב בתשובה שלימה בעודי בחיים חיותי ולתקן אשר פגמתי
סנעורי עד היום הזה בדיבור ובמעשה ובמחשבה בין בגלגול זה בין בגלגול אחר
אבל לא ע"י יסורים וכו' כ"א בשובה ונחת אושע וכאשר יגיע זמן הפירוד אשר יגבר
על כל ימי הנני מתחנן לפני אלקי הרוחות לכל בשר שאנצל מבלבול המחשבה ר"ל
אשר הוא נגד רצוני ח"ו, וכ"ש סדיבור ח"ו כ"א יהי' דבורי ומחשבתי ביראת ד'
באמונה שלימה ברורה וחזקה ועל הכל הנני מחויב להודות ולהלל ולשבח להש"י על כל
טוב אשר גמלני שח"ו לא נמצא פסול בזרעי כי זיכני ד' ב"ה בכנים וב"ב עוסקים
בתורה ומהם אשר עובדים ד' בכל מצוי דמם ובכל מאמצי כוחם, יהא רעוא שתפלתם
ותורתם ועבודתם יתקבל ברחמים וברצון לפני אדון כל, והש"י יאריך ימיהם ושנותיהם
בשלימות הבריאות ויעבדו הש"י כל ימיהם לאוי"ט, בלי שום מניעה כ"א מתוך
הרחבה ונחת, וכעת ידידי בני יצו אפרש שיחתי לפניכם, הנה מיום עמדי על דעתי
כל המעשים שעשיתי הן לטוב הן למוטב עומדים לפני ובפרטות ובכללות אין לי שום
קורת רוח משום מעשה ואפילו מן המעשים טובים ומן התורה שלמדתי כולם לא
ישרו בעיני, ולא יצאתי ידי חובתיאפי' א' לאלף, והנה מבקש אני מכל בני שיחי' כלם
לאוי"ט, מי שבכוחו לעזרני העתירו אל ד' בעדי ראשית שיצילני ד' מצער גלגול ר"ל
שלא אצטרך לבא עוד בזה העולם, כי הנה מעת היותי בן י' שנים ראיתי קדושי
עליונים עמודי עולם הרה"ק מלובלין והמגיד קדוש אלקי והיהודי הקדוש אלקי כולם
זי"ע והקדוש אלקים ממעזיכו זי"ע, ומאז ועד עתה כל הצדיקים שהי' בכל דור ודור
כולם ראו עיני אשר הראיית פני הצדיקים לבר, ג"כ מזכך נפש אדם ורוב מהצדיקים
אשר הי' בימי הייתי אצלם בהיותי כבר בן דעת אחר כל אלה עדיין לא זכיתי
לתקן נפשי ורוחי ונשמתי לצאת ידי חובתי, וגם קלקלתי ועדיין לא זכיתי שתהי'
יציאתי כביאתי הש"י יזכני לזה עוד בחיים חיותי ואם בדורתי ששמשתי כבר
עברו, ונוסף לזה כמה שנים אשר הייתי ונתגדלתי בבית חותני הקדוש אלקים וצלחתי
זי"ע, וכ"ז לא הועיל מחמת שכל מעשי הי' בהתרשלות והצדיק אינו פועל כ"א
שמקיים עזוב תעזוב והעיקר אם אין אני לי מי לי, ומה יהי' בדורות הבאים אשר
הגזירות ר"ל מתגברים וכל באי עולם עוברין כבני מרון תחת ממשלת הפקידה האם
יהי' באפשרי עוד לעסוק בתורת ד' ועבודתו, אם לא כאשר יערה ד' רוחו ממרום
כמאמר הכ' ועשיתי את אשר בחוקי תלכו אשר לזה אנחנו מחכים, לזאת הנני מעתיר
וסבקש מכלכם שאהי' חקוק בזכרוניכם בעת שתעסקו בתורה ועבודה ובאם עוד באפשרי
שתצילנו בתפילתכם מדינה של גהינם ר"ל אשר כל יסורי עוה"ז אינם מגיעין לשעה
אחת מן יסורי גהינם ר"ל, כי כמו שיפח שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיל
העוה"ז, כמו כן ח"ו להיפוך, נא ונא חוסו על נפשי במצות כיבוד אב, וכאשר יזכני
הש"י שאזכה לבא למקור שנחצבה נשמתי משם כמו כן אם אזכה אתפלל ג"כ בעדכם

יהי' לרצון ובעדי. כעת אכתוב לכם סדר החלוקה (חסר כאן כמה שורות הכל מסדר החלוקה) ועיקר אבקש מכל צאצאיי שיהי' ביניכם אהבה ושלום ד' ישפיע לכלכם שי' לאוי"ט כל טוב ויזכניי הש"י שלא ימוש התורה הקדושה מזרעי וזרע זרעי עד עולם ואזכה בעודי בחיים חיותי לטעום עריכות מתיקות התורה ולעבוד ד' בשמחה, עוד אבקש הנה כמה פעמים הקפדתי על אנשים וכמה פעמים ביישתי אנשים ברבים, אכן במדומה לי בבידור אשר בשום פעם לא הקפדתי על כבודי כ"א על דבר שמים או מחמת שלא רצו לציית דין או מחמת שלא רצו להיות מסייעים לדבר מצוה כי כמה פעמים ירעתי אשר איזה אנשים דברו עלי סרה, ולא עלתה על רעיוני לנטור איבה בלבי אבל יוכל להיות שבמענה רך יכולתי לפעול אצלם כל המצטרך, לזאת אבקש מאד שכל בני עירי ימחלו לי בקול רם באסיפת כולם, גם אולי שגיתי בשום פעם באיזו הוראה ובטריפות שלא כדן הן מחמת שגגה הן שוגג קרוב למיד היינו מחמת עצלות שלא עיינתי כל הצורך גם בעסק דיני מסונות אולי חייבתי לא' שלא כדן הן בתורת דין תורה הן בתורת פשר, אולי הי' דעתי נוטה, לא' מבעלי דינים יותר מחבירו על הכל ימחלו לי בפני פתח ביהכנ"ס הקדושה בקול רם, וכך הקפדות שלי לא הי' אלא לפי שעה ואח"כ לא נשאר שום איבה בלבי, זאת הוא הענינים אשר בין אדם לחבירו, ואשר חטאתי בין אדם למקום וזכניי הש"י לשוב בתשובה שלימה בעודי בחיי שאזכה לתקן הכל שלא ישאר שום רושם כלל, ואחת שאלתי מאת ה' וכו' הדברים האלה עלה ברעיוני זה איזה שנים והוצאתים מכח אל הפועל, יום ה' פרשת תרומה תרל"ה ששה ימים לחודש אדר ראשון אשר ביום מחר ז' אדר אולי יתמלאו לי ע"א שנים ד' יוסיף לי שנות חיים בעבודת ה' ובתורתו בתשובה שלימה בשמחה.

נאום יצחק בהחסיד המנוח מו"ה אליעזר ו"ל ז"ע.

כמה שנים אחר זה כתב השורות האלו

אזכרה ד' בכל לבב שהחייני והגיעני לזמן הזה ועדיין ברוב רחמי וחסדי בכוחי לעסוק בתורה בשכל והבנה, עוד יזכניי הש"י לעבדו מתוך שמחה ולקיים עבדו את ד' בשמחה ולתקן נפשו בעודי בחיים חיותי, ועתה הנני מבקש היום להודיע שלימדתי עם כמה אנשים מנעורי בלי שום שכר, לזאת הנני מבקש ומתחנן לא בתורת חיוב כ"א בתורת מתנת חנם שיגמלו עמי חסד של אמת שלאחר הפירוד ילמדו אותם האנשים עבור גשמתי שלשים יום בכל יום סרק משניות ויתפללו אחר הלימוד יהיה רצון הנדפס, ומי שיכול לומר קדיש דרבנן בודאי נכון, אולי בזכות תפילת הרבים אזכה, (עוד נכתב שם בעניני ירושה, וחלוקה):

בניו הקדושים

- (א) אדמו"ר הרה"ק המפורסם מרן ר' חילל זצ"ל אבד"ק ראדאשיץ, ומ"כ שם ז"ע ועכ"י :
- (ב) אדמו"ר הרה"ק המפורסם מרן ר' חיים מאיר זצ"ל מפינטשוב בעהמ"ח ס' אמרי חיים :
- (ג) הרה"צ יו"ש עסק בתורה ועבדה"ש כל ימיו כו' מו"ה ר' ישכר בעריש זצ"ל, מ"כ בלאדז :
- (ד) הרה"ח יו"ש עסק בתורה ועבדה"ש כל ימיו חיו כו' מו"ה ר' מיכאל ז"ל, מ"כ בעיר קיטנא :

בפ בהעלותך ויאמר ד' אל משה ואבי' ירק ירק בפני' הלא תכלם שבעת ימים ק"ק מאי ואבי' ובלאו הק"ו של ואבי' לא היתה צריכה הסגר בתמי', הלא היא ואביה חייבין בכבודו, ותירץ מרן זצ"ל, לפי מה דאיתא פלוגתא במס' יבמות לא יבטל אדם מצות פו"ר אא"כ יש לו בנים ב"ש אומרים שני זכרים, וב"ה אומרים זכר א' ונקבה א' לפ"ו יתורץ ממילא שהכ' מביא ואבי' דממ"נ הי' צריכה הסגר על דברי' אם סברה כב"ש היתה מדברת בחנם על משה רבנו ע"ה שכבר קיים מצות פו"ר אליבי', דהא הי' לו ב' זכרים, ואי סברה כב"ה למה היתה מדברת על אבי' כשפירש מאשתו כי כבר קיים מצות פו"ר שהרי הי' לו זכר א' ונקבה א' ממילא יתורץ שנכתב כאן ואבי', ודפמ"ח :

עוד בשמו בפ' שלח ברש"י ד"ה למה נסמכה פ' מרים לפ' מרגלים אלא לפי שלקתה ע"ע דיבה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר, והקשה מרן זצ"ל מה מוסר הי' להם לקחת מה הדמיון דבת מרים לדבת הארץ כי הם לא דברו אלא על חתיכת ארץ, ומרים היתה מדברת במרע"ה ואיזה מוסר הי' להם לקחת מכאן, ועוד הקשה מרן ז"ל על מה שפי' רש"י ז"ל שלח לך לדעתך אני איני מצוה לך אם תרצה שאת, ממ"נ אם הי' בדעתו שילך הי"ל לצוות בהדיא שילך, ואם לא הי' ברצונו שילך, הו"ל לצוות שלא ילך, ותירץ מרן זצ"ל ע"פ מה דאיתא במס' חולין פ' גיד הנשה גדול מה "אמר במשה רבינו ע"ה יותר מבאברהם אבינו ע"ה דאלו בא"א נאמר ואנכי ע"ר ועפר, ובמשה רבינו נאמר ונחנו מה, שהוא גרוע יותר מבחי' עפר ואפר, וזהו הפי' של רש"י שלח לך לדעתך שתחשוב אותך בחי' מה שהוא קטן מבחי' עפר ועפר, ממילא יהי' להם לקחת מוסר מה מרים שדברה על בחי' הקטנה מעפר כך נענשה מכש"כ על ארץ ישראל שהוא גדולה, אבל אני איני מצוה אותך שאצלי אתה בבחי' גבוה ממילא לא יהי' להם מה לקחת מוסר, וממילא יתורץ מה שפי' רש"י ז"ל ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר, כי הי' להם לקחת מוסר ממרים שהי' מדברת על איש כזה שהחזיק עצמו גרוע מבחי' עפר נענשה, מכש"כ הם שדברו באדמת ארץ ישראל :

עוד בשמו הק' בפסחים פ' תמיד נשחט אמרי' שם במתני' השוחט את חפסח על החמץ עובר בלא תעשה, ר"י אומר אף התמיד ומפ' בגמ' טעמא דר"י דכתיב זבחי זבח המיוחד לי, ושאל מרן זצ"ל מ"ט דת"ק דאמר דוקא השוחט את הפסח מנין ידע דקרבן פסח דוקא אסור לשחוט על החמץ, ואמר דת"ק דייק ג"כ מהאי קרא דדייק ר"י מדכתיב "זבחי" ואמרינן בריש מס' זבחים כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים כו' חוץ מן הפסח שאפי' בדיעבד פסול, לזה דייק "זבחי" הזבח שמוכרח להיות דוקא לשמי, והיינו קרבן פסח דבשאר קרבנות לא קמיירי :

בפ עקב המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך כו', והקשה מרן זצ"ל איזה עינוי ינסיון שייך במן אחר שכל הטעמים ומעדנים שרצו לטעום הי' טועמין, ותירץ מרן זצ"ל, דהנה הדרך עולם הוא שיש כמה וכמה אנשים עשירים שביכולתם ליהנות מעוה"ז באכיל"ה ושתי' בתרנגולים מפוטמים ושאר מעדנים טובים וכיו"ב, אך נמנעים הרבה פעמים מכמה טעמים ראשית שלא יאמרו עליו שהוא זולל וסובא, או שהוא פזרן, ועי"ז יבזבו את ממנו, ומשום עינא בישא ועוד כמה טעמים, אבל בהמן כל מיני טעמים שעלתה במחשבתם ורצו לטעמם הי' טועמין, והי' יכולים ליהנות מכל מיני מעדנים שבעולם שלא ידעו אחרים זולתו, ולאחר כל אלה כתיב כי לא ידעו מה הוא, הפי' שלא ידעו הכשרים החרדים איזה טעם לחשוב ועי"ז השיבן משה רבינו ע"ה ויאמר משה אליהם הוא הלחם אשר נתן ד' לכם לאכלה שיחשבו

שיחשבו רק הטעם של הלחם ולא לרדוף אחרי המותרות כי כך דרכה של תורה, וזה הי' הנסיון והעינוי, ודפח"ח:

עוד מה ששמעתי ממנו זי"ע, שהקשה ע"ז שאחז"ל יושב בטל כישן דמי שתי, "דמי" מיותר דיכול לכתוב, יושב בטל כישן' ותירץ מרן זצ"ל דלכאורה קשה למה ישוה היושב בטל, לישן, אם ישן יוכל להיות ברי' חדשה לעבודת השי"ת, יוכל להיות פעולה הנצרכת, אבל היושב בטל, מתחייב בנפשו, אלא זה כוונת בעל המאמר הלז דיושב בטל אינו כישן ממש, אלא כמי שאינו יכול לישן ושוכב לבד בלי שינה ועושה עצמו כמו שישן, לזה נהא תי' "דמי":

איתא בספר חסידים כל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה עתיד ליתן דין וחשבון ע"ז כתיב יבא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם: ע"כ אביא פה איזה גרגרים מה שחנני השי"ת החונן לאדם דעת:

(ויקרא ב') **כִּלְיָ** המנחה אשר תקריבו לר' לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', ופי' רש"י ז"ל מה יש לך להביא מן השאור ומן הדבש קרבן ראשית שתי הלחם של עצרת כו' ובכורים מן הדבש, לכאורה קשה למה החירה התורה להביא שתי הלחם ובכורים מן שאור ודבש יותר מבשאר קרבנות דהכ' פרט בהן בהדיא קרבן ראשית תקריבו אותם לד', ונלע"ד לתרץ עפ"י הטעם דאיתא בסה"ק וכן כתב רבינו מהר"ם חגיו ז"ל, הטעם דאסרה התורה להקריב שאור ודבש יותר משאר סממני הקטורת משום דב' מינים אלו מרמזים נגד היצר הרע, "שאור" נגד יצרא בישא דע"ז, "ודבש" נגד יצרא בישא דגילוי עריות, ואיתא בירושלמי ראש השנה פ"ד ר' משרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא אמר להן הקב"ה מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם, ובמס' קידושין ד' איתא הקב"ה א"ל לישראל בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין אם אתם עוסקין בתורה אין אתם נמסרין בידו כו', ולפ"ז נהא מה שהתירה התורה שאור ודבש בשתי הלחם ובכורים, יען דב' המינים הללו מביאים בעצרת יום שניתנה התורה לישראל, ובוה פרמז לנו הכתוב כיון שאז ניתנה התורה לישראל שהוא התבלין ליצר הרע וגדול כ"כ האי יומא דקבלת התורה שנתכפרו בו כל חטאיו, וזאת הראה לנו הקב"ה בתורתו שמכיון שקבלנו עלינו עול תורה אין לנו להתייראות עוד מן היצר הרע כלל וכלל, ואע"פ שבראתי יצר הרע בראתי נגדו תבלין ואם אתם עוסקין בתורה אין אתם נמסרים בידו ולא עוד אלא שגם העונות שהי' לו מכבר העביר הקב"ה מעל עיניו ומעלה עליו כאלו לא חטא מימיו כמאמר דר' משרשיא בירושלמי וזה שאמר הכתוב קרבן ראשית תקריבו אותם לד' שיותר להקריבן אז לד' מכיון שקבלתם עליכם התבלין זו התורה תגרמו שאתם תמשלו בו כמאמר חז"ל בקידושין (שם) ולזה ואל המזבח, הוא התלמיד חכם שנקרא מזבח" שזוכה את יצויו ע"י תורתו ועבודתו לא יעלו (לריח ניחח) שלא יהי' להם עליו שום שליטה כי לריח נחח הוא מפני נותן התורה:

במס' ברכות ז' איתא שביקש משרע"ה מהקב"ה להודיעו דרכיו ונתן לו שנ' הודיעני נא את דרכך אמר לפניו רבש"ע מפני מה יש צדיק וטוב לו יש צדיק ורע לו יש רשע וטוב לו יש רשע ורע לו, ומשני שם בגמ' איזה שינויים ולבסוף תירץ שם צדיק וטוב לו צדיק גמור צדיק ור"ל צדיק שא"ג רשע וט"ל רשע שא"ג רשע ורע לו ר"ג, ורבים מקשים ע"ז הלא בעוה"ר ראינו כמה פעמים להיפך כי יש צדיקים שא"ג קטני ערך וטוב להם ויש צדיקים גמורים במעלות יתירות מהם שעוסקים בעבודה

בעבודת השי"ת בתדירות ונזהרים בלשון הרע ובשאר ענינים יותר מהם ולא טוב להם, ואמרתי לתרץ בעהש"י צדיק וטוב לו היינו שאפי' באמת לפי ראות עינינו לא טוב לו בעניני עוה"ז בבני חיי ומזוני או בשאר הצטרפויות וכדומה, אכן כל מה דעבר עלינו טוב אצלו שמקבל באהבה גמורה כמו שמצינו בנחום איש גם זו ובכמה תנאים ואמוראים בגמ', שהי' מקבלים הכל באהבה ובכ"ז הוא עוסק בתורה ועבודה, וזה הפי' „טוב לו“ שאצלו הוא טוב, שאלו אחר הי' במקומו לא הי' מקבל באהבה, זה הוא צדיק גמור, צדיק ור"ל היינו שאפי' באמת טוב לו שיש לו פרנסה ושאר הצטרפויות רק שהוא מרגיש שחסר לו שצריך עוד יותר זה הפי' „רע לו“ שהוא מרגיש שרע לו, יען מדת הסתפקות אין לו זה הוא צדיק שאינו גמור כי צדיק גמור הוא מופשט לגמרי מטרת עוה"ז והוא מרגיש באמת כי מאתו לא תצא הרעות וכ"מ דעביד רחמנא לטב עביד, רשע וט"ל היינו שהוא רשע כמילי דשמיא רק בדברים שבין אדם לחבירו הוא טוב ואין לו קנאה וצרת עין בזולתו ועושה צדקה וגמ"ח בממונו זה רשע שא"ג, רשע ורע לו חוץ מה שהוא רשע למקום, רע הוא ג"כ לבריות וגזול וחומס מחמת כל מה שיש לו לא די לו ומחמת קנאת וחימוד ממון אחרים איחז תמיד באחד „שרע לו“ ומחמת זה הוא מוכרח לחמוס ולגזול, זה הוא רשע גמור, וזה נזכר לומר הפי' במש"ל צדיק אוכל לשובע נפשו, ובטן רשעים תחסר, שהכתוב מדבר בצדיק גמור, ולהבדיל ברשע גמור, צדיק כל מה שאוכל לשובע נפשו הוא משביע תמיד ברצון ה', אבל ובטן רשעים תחסר, שאפי' יש לו כל תענוגי עוה"ז חסר לו תמיד וחומד וגזול מאחרים :

עוד נ"ל לתרץ צדיק וטוב לו, צדיק הוא לשון צדקה כעין שמצינו בגמ' (ר"ה ד) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחי' בני הר"ז צדיק גמור וחוף מה שטוב לבריות שעושה צדקה וגמ"ח, „טוב לו“ היינו לשמים שמוסר נפשו באהבה בדברים הנוגעים לשם שמים, זה הוא צדיק גמור, צדיק ור"ל היינו המצות שנוגע בין אדם לחבירו כמו צדקה, וגמ"ח, ומצות הענקה וכדומה שומר כדאוי לו, אבל המצות שבין אדם למקום אינו שומר כדאוי במס"ג, זה הוא צדיק שא"ג, רשע וט"ל, שהוא רשע בין אדם לחבירו שאיננו מקיים מצות צדקה והוא אכזר וממילא אינו נזהר בשאר ענינים כאלו, וטוב לו, היינו לשמים שאין כמעט להקב"ה ונזהר מאד בענין „שבת“ ובמאכלות אסורות ובשאר ענינים שאינו מומד להכעיס ובכ"ז שמוציא כשרות לא שביק היתירא לאכל איסורא זה הוא רשע שא"ג, רשע ורע לו חוץ מה שהוא רע לבריות, הוא רע לשמים שהוא מומד להכעיס ולהמריד להקב"ה זה הוא רשע גמור .

עוד פי' ע"ז באופן אחר צדיק וטוב לו צ"ג צור"ל צשא"ג, דהנה יש ב' בחינות צדיקים יש צדיקים שעובדים השי"ת ע"י תעניות וסיגופים שמסגפין א"ע ומענים את גופם לכבוד השי"ת, אבל אין בכוחם עדיין להעלות אכילתם ושתייתם ושאר הנאות גופניות שיהא בלתי לד' לבדו, ויש צדיקים אשר המה בבחי' היותר גבוה שלא לבד בתעניות וסיגופים עובדים השי"ת אלא עם אכילתם ושתייתם ושאר עניני עוה"ז עובדים את השי"ת ומתקנים תיקונים ומעלין הניצוצין להשי"ת, ולקוחים „הלכס“ לאלקים היינו כל הנאות גופניות המה בלתי לד' לבדו, וזה הפי' צדיק וטוב לו כדאמרין במס' „שברעות להרע או להטיב, להרע שלא אוכל, להטיב שאוכל משמע, אם הוא צדיק בענין הטבה שמעלה כל הנאות גופניות לד' זהו צדיק גמור, צדיק ורע לו, חיינו בענין להרע, שלא אוכל רק ע"י סגופים ותעניות אבל הנאות גופניות אינו יכול להעלות שיהי' בלתי לד' לבדו זהו צדיק שא"ג רשע וט"ל היינו שהוא רשע לתיאבון בענין

בענין אכילת נויט דאס לא אשכח היתירא אכיל איסורא זה רשע שא"ג, רשע ורע לו, היינו בענין הרעה שהוא מוכר להכעיס וממרק עצמו לעבירה זה רשע גמור: **במס'** שבת ליג אמרי' שם בגמ' על ר' יהודא בר' אלעאי אמאי קרי לי' ראש המדברים בכל מקום דיתבי ר"י ור' יוסי ור' ר"ש כו' פתח ר' יהודא ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שוקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות כו' נענה ר' שמעון בר יוחאי ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן כו' לכאורה הוא תמי' על ר' יהודא האין עבר על לאו דלא תחנם לפ"ד הרמב"ם בהלכות ע"ז פ"י דאסור לשבח מעשיהם ולספר בשבחם וזהו בכלל לא תחנם, אלא נלע"ד כדעת הפוסקים בטור וש"ע סי' קנ"א דאם מתכוון לספר בשבחיו של הקב"ה מותר, והכא התנא ר' יהודא הי' מתכוון לספר בשבחיו של הקב"ה שברא אומה כזו שתקנו תיקונים נאים בעולם, ע"ז נענה ר' שמעון בר יוחאי, ואמר כל מה שתקנו לצורך עצמן תיקנו תקנו שוקים להושיב בהן זונות תקנו מרחצאות כו' ואין זה נקרא מספר בשבחיו של הקב"ה ואדרבה דמיתזי כמגנה את הבורא ית"ש שברא אותם, וא"כ אסור לספר בשבחם:

(בפ' בהעלותך) **והאיש** משה עניו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה, ק"ק כפול הלשון של הכ' הזה כי הי' יכול לכתוב ומשה עניו מאד מכל האנשים או מכל אדם מה האדם אלא נלע"ד שהכתוב משמיענו עוד רבותא שאע"פ שמרע"ה הי' מוכחר מבחי' איש שבאנשים שהיא בחי' גבוה ד' איש מלחמה, מ"מ השפיל א"ע מכל האדם דאמרי' בב"ק מריבוי דהאדם מרבין אפי' עכו"ם זאת משמיענו הכתוב דמשה רבנו ע"ה השפיל א"ע אפי' גילו, אלא אפי' לאנשים כאלו שניכר פחיתות ערכם על פניהם היינו ע"פ האדמה, שבחי' ארמה ניכרין על פניהם ועוד נ"ל שמרומז בהכ' הנ"ל, המחז"ל בחולין גדול מה שנאמר במרע"ה יותר מבאברהם אאע"ה, דאלו בא"א ע"ה נאמר, ואנכי עפר ועפר" ובמשה רבנו ע"ה נאמר ונחנו מה, לזה נאמר כאן עניו מאד מכה"א אשר ע"פ האדמה שהי' עניו יותר מהאנשים שהי' אצ"לם בחי' עפר:

והי' עקב תשמעון היינו כשתהי' בחי' עקב היינו בחי' ענוה ממילא יהי' תשמעון כדאמרי' בגמ' אין התורה מתקיימת אלא במי שדעתו שפילה עלי' (תענית ז'): (תהלים ק"ד) **ויצעקו** אל ד' בצר להם ומצוקותיהם יצילם, היינו אם איש ישראלי הוא בצרה ר"ל איננו יכול לעבוד השי"ת כיאות עי"ז, ולא די שהגוף הוא בצרה כי אף גם הנפש הוא במצוקה, וזה הפי' ויצעקו אל ד' בצר להם, שאם הצעקה הוא על דבר ה' שאין ביכלתן לעבוד עי"ז את השי"ת, אז הכ' מבטיח וממצוקותיהם יצילם אז יציל השי"ת אפי' מצרות הגופניות ג"כ (תהלים כ"ה) **תם** וישר יצרוני, ת"ם וי' ש"ר נוטריקון 'תורה מגינה 'ומצלה יש שכר ר"ב, והיינו דוקא שהולך בתורה בחמימות וישרות אז 'יצרוני' כיגנה ומצלת:

(תהלים קכ"ד) **הפח** נשבר וינחנו נמלחנו נלע"ד קצת רמז בזה על מחז"ל שאילו הי' דוד המלך ע"ה בנה הביהמ"ק לא הי' נחרב וחז"י הי' כביכול שפך חמתו על עמו, אבל עכשיו שפך הקב"ה את חמתו על עצים ואבנים על הביהמ"ק כידוע, לזה מרמז הכ' הפח נשבר (נוטריקון הפדיית חיים) היינו הביהמ"ק נחרב ועי"ז ואנחנו נמלטנו, אנו נצולים, כנלע"ד:

עוד נ"ל משמעות הנוטריקון ג"כ כזה צ"ש בר נוטריקון 'נחרב בית ראשון של שלמה 'אין משיחין בסעודה פי' דאין להסיח דעתו מהשי"ת בסעודה, ואז נקרא שלחן אשר לפני ד':

נלע"ד לתת מעם לרבר שמצינו אצל רשעי אומות העולם שעינו ושעבדו עם בני ישראל והצירו להם, וזכו אח"כ שיצאו מהם גדולי ישראל צדיקים וכשרים. כמו שמצינו אצל פרעה הרשע שנתגיירה בתו בתי' כמס"נ ותרד בת פרעה לרחץ שירדה לרחץ מגלולי בית אבי' וזכתה לחיי עולם. וכן מצינו בהמן הרשע צ"ה שמבני בניו למדו תורה בבני ברק, באיזה זכות זכו לכל אלו? אלא נלע"ד לפי שמצינו אצל פרעה שנ' ופרעה הקריב ודרשו חז"ל שהקריב את בני ישראל לתשובה. וכן ע"י קושי השעבוד מצינו שעשו תשובה כמ"ש ויאנחו ויזעקו ותעל שועתם וידוע כמה גדול כח התשובה אפי' של יחיד מדחול ב'ומא ובפרט תשובה דרבים שאין ערך לגדולתה, ע"כ אע"פ שהי' כוונתו לרעה אבל מכ"ם הוא גרם לזה, עי"ז זכה שנתגיירה בתו ונמנה בין הצדקניות שבג"ע, והוא נשאר בחיים לראות נסי מצרים וקרי"ס וכן המן הרשע שנצמח ע"י תשובה לרבים. והוא ג"כ גרם לישראל שהדור קבלה בשמחה, אע"פ שמחשבתו הרעה הי' לעקר את עם הישראלי מכ"ם נצמח ע"י טובות הרבה לזה זכה המן שיצאו ממנו צדיקים שלמדו תורה בבני ברק. ולרשעים עצמן אין שום זכות כלל לזה נטלו זכותם הבאים אחריהם ואין הקב"ה מקפח שכר כל ברי'

ובפר עליו מאשר חטא על הנפש פי' רש"י שצער עצמו מן היין. ויש להקשות ע"ז הלא מצינו בדברי חז"ל הרבה קלקולים שהביא היין לעולם וכי גם שמביא ידי ניאוף ר"ל. וכל הנותן בכוס עינו כל העולם דומה עליו כמישור ועוד הרבה ומהו החטא שציער עצמו מן היין. אלא נלע"ד כי ידוע זאת דאיתא בסה"ק דאם מרגיש אדם כבודות ועייפות בעשיית המצוה הוא סימן לא טוב ולא טוהר כד"א ואתה עיף ויגע הוא סימן ולא ירא אלקים. וזה הפי' מאשר חטא על הנפש בנוזר כיון שפירש עצמו מן היין, ראוי הי' לחבב הפרישות מן היין כ"כ, עד שלא ירגיש כלל העדר שתיית היין והוצרך להיות נחשב אצלו כאלו שתה יין כל העת מחמת חביבת הפרישות, כדאיתא בסה"ק שאם מרגיש התענית לא נכון להתענות. וזה הפי' שציער עצמו מן היין שהי' לו צער מהעדר שתיית היין. זה הי' החטא שאם הי' נזיר באמת לשם שמים לא הרגיש כלל מהעדר שתיית היין ומהחסירו:

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

לגדול חיבת הקודש אציג פה מכתב יקר אודות זקני מרן הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע. אשר העתיקו לי הרבנים הגדולים ר' משה ליפשיץ שליט"א אבד"ק בריגיל, ור' חיים בער גראס שליט"א רבד"ק מונקאטש מס' דרכי יושר מהרה"ג הגדול חו"ב סוצו"ה יו"ש מו"ה משה יעקב שארף ז"ל ראבד"ק אושפצין מה שכתב הרב הנ"ל לביתו בהיותו בראדאשיץ אצל רבו מרן הקדוש זי"ע ועכ"י.
וז"ל המכתב :

ב"ה יום ב' ערב ר"ח אדר ראשון תר"ג לפ"ק פה ראדאשיץ.

בין מודיע און בין ב"ה געקלימען לשלום וכו'.

ואל מאהבי אקרא בקול. שמעו ותחי נפשכם. שכל מי שיש לו גיד ישראל, יכתת רגליו ואף להלך על כפיו למקום המקודש הזה. ולחזות בנועם זיו קדושת אדמו"ר קדוש עליון שיתחדש כנשר נעוריו, אשרי כי ואשרי חלקי שזכיתי לראות בעין, ולשמוע באזני, נוראות נפלאות הפלא ופלא מדיבוק אחד שהובא לכאן מק"ק אסטראווצא ביום עש"ק העבר שהי' בילדה אחת בת י"א שנה ועדיין היא כאן בריאה ושלמה, רק חלושה קצת עדיין. מי יתן לכם שומע רוח הטומאה מדבר נוראות מתוכה, שהי' שו"ב בדייטשלאנד והאכיל טריפות. כאשר אזני שמעו בעצמי ועיני ראו. וקצר הגליון לכתוב כל הדברים. אוי ואהה על אותם המתחכמים יום יום, מוכים בעוררן טוחין עיניהם בחקירות המטונפות, יבאו הנה ויחזו איי איפה חכמתם הנסרחה. מה אומר ומה אדבר אפשר אם לא באתי הנה רק לראות נוראות כזאת די ולא אאריך יותר. חי ד' כי מידי כותבי זאת רוחי הציקתני מאד על אותם אנשים הנאהבים גם לי, וידעתי שהמה ברוכים בחכמות כאלו, המכחישים ענינים כאלו חי ד' כי רצוני לפדותם מני שחת (חטא היום) וכל המצאקא מאס' הדון.

www.hebrewbooks.org

ונכדו של הרה"ג הנ"ל בא"ת דרכי יושר, הנגיד החסיד כו"ה משה יעקב שארף נ"י מקראקא כתב לי שמצא הסיום מהכתב הנ"ל. וז"ל אודות בענין הידוע תדעו בקצרה שהיה מו"ה שמואל הגיד אמת ופרטי ענינים לא רציתי לכתוב רק דומו נא ותראו בפעוהשית. בקהלה אחת כבר ערך כתב רבנות רק שלא ידעתי איך יפול דבר. ובקשתי שלא לפרסם רק לפני מחו' מו"ה שמואל ליב נ"י ווייטער גלייב געזינד.

מנאי בעלך משה יעקב.

חנותק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

עיי חיים תשס"ג